

Χανιώτικα νέα
ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ 29 Ιουνίου 2019

διαδρομές

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ / ΤΕΧΝΕΣ / ΙΣΤΟΡΙΑ / ΒΙΒΛΙΑ / ΜΟΥΣΙΚΗ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ
ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΠΟΛΥΧΡΟΝΗΣ ΚΟΥΤΣΑΚΗΣ, ΣΟΦΙΑ ΧΙΛΛ

ΧΑΝΙΩΤΕΣ ΣΤΟ ΣΤΡΑΤΟΠΕΔΟ ΕΞΟΝΤΩΣΗΣ

Στον Πύργο της Ευθανασίας

ΕΛΙΑ ΚΟΥΜΛΗ

diadromes@haniotika-nea.gr

editorial

Η φρίκη έχει πολλά πρόσωπα και όσοι πέρασαν από τα στρατόπεδα συγκέντρωσης - εξόντωσης των Γερμανών κατά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο γνώρισαν τα περισσότερα από αυτά. Εκτός από τα σημάδια που έμειναν στις ψυχές και τα σώματα όσων επιβίωσαν, πληγές ανοιχτές μέχρι και σήμερα, 75 χρόνια μετά, υπάρχουν στις τοπικές κοινωνίες και στις οικογένειες που έχασαν τα αγαπημένα τους πρόσωπα με τον πιο εγκληματικό και ανελέητο τρόπο.

Και επειδή η μνήμη και γνώση είναι οι μόνες που μπορούν να προφυλάξουν τις νέες γενιές από τα δεινά του παρελθόντος, είναι σημαντικό να ξύνει κανείς την πληγή, να

μένει ανοιχτή όσο κι αν πονάει, για να θυμίζει ότι το κακό υπάρχει και αναζητά χαράμαδες εφησυχασμού για να θεριέψει. Το σημερινό μας αφιέρωμα επιχειρεί να ρίξει φως στη σκοτεινή ιστορία του πύργου του Χάρτχαιμ στην Αυστρία, ένα υποστράτοπεδο του Μάουτχάουζεν όπου βρήκαν τραγικό θάνατο χιλιάδες άνθρωποι, μεταξύ των οποίων και πολλοί Κρητικοί.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

σελ. 3 - Πολιτισμός

σελ. 4 - 6 ~ Στον Πύργο της Ευθανασίας

σελ. 7 ~ Παιδότοπος

σελ. 8 ~ Υγεία & Βότανα

σελ. 9 ~ Συνέντευξη με

τον Πολυχρόνη Κουτσάκη

σελ. 10 ~ Συνέντευξη με

τη Σοφία Χιλή

σελ. 11 ~ Ιστορία της Ιατρικής

σελ. 12 ~ Αφορμή, Βιβλία

29/6

Πέτρος,
Πετρούλα,
Πάυλος,
Παυλίνα

30/6

Απόστολος,
Αποστολία,
Μελίτων

1/7

Ανάργυρος,
Ανάργυρη,
Δαμιανός,
Κοσμάς,
Μαυρίκιος

3/7

Ανατόλιος,
Ζουμπουλία,
Υάκινθος,
Υακίνθη

5/7

Λαμπαδός,
Λαμπαδία

Γιορτάζουν

διαδρομές

τεύχος 836
Εβδομαδιαίο Πολιτιστικό Ενθετο
της εφημερίδας "Χανιώτικα Νέα"

ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ: ΧΑΝΙΩΤΙΚΑ ΝΕΑ -
ΕΚΤΥΠΩΤΙΚΗ Α.Ε.

ΙΔΡΥΤΗΣ: Γιάννης Ε. Γαρεδάκης
ΕΚΔΟΤΗΣ: Μανώλης Α. Γαρεδάκης
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ:

Παρασκευάς Ν. Περάκης

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ

"ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ":

Ελευθερία Μ. Κουμή

ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΟΜΑΔΑ:
Γιώργος Δρακάκης, Γιώργος
Κώνστας, Γιάννης Λυβιάκης,
Δημήτρης Μαριδάκης, Γιάννα
Μαρουλοσφάκη, Βασιλική
Τωμαδάκη, Ελένη Φουντουλάκη

ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ:
Γεωργία Αδίκημενάκη, Δέσποινα
Βάλλα, Νίκη Ξυφανταράκη,

ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ:

Νεκτάριος Κακατσάκης

ΠΙΕΣΤΕΣ: Hussein Rajafitkhar,

Γιάννης Περάκης,
Γιώργος Στεφανάκης
ΣΥΝΤΑΞΗ: Εμπορικό Κέντρο
"Ερμής" (Μπουνιαλή 11-19)
τηλ. 28210 51.003 - 6,
fax 28210 51.007
e-mail: info@haniotika-nea.gr

ΓΡΑΦΕΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ:
Καραϊσκάκη 49, τηλ. 28210 70.563 -
6 fax 28210 91.900

Διαφημιστικό Τμήμα:
Εύα Κουμή τηλ.: 2821070.563 - 6
e-mail: ads@haniotika-nea.gr

ΑΠΟ ΤΟ ΕΣΠΕΡΙΝΟ ΕΠΑΛ

Θεατρική παράσταση

Θεατρική παράσταση με το έργο του Δημήτρη Ψαθά «Ζητείται Ψεύτης» θα δώσει το Εσπερινό ΕΠΑΛ Χανίων στις 3 και 4 Ιουλίου στο θέατρο «Μίκης Θεοδωράκης» στις 21:00.

Παίρνουν μέρος:

Ταμπάκης Γιώργος, Κωστα-
μένα Ελένη, Ψωματάκης Βαγ-
γέλης, Κουντουριώτης
Βαγγέλης, Φουφουδάκη Άννα,
Σπαθή Μάττα, Αμανατίδης
Κωνσταντίνος, Πετροπούλου
Παναγιώτα, Τζουανάκης
Νίκος, Κωστίδης Κωνσταντίνος,
Μπαλαδάκη Ειρήνη και πολλοί

άλλοι ακόμα...

Σκηνοθέτης: Βίκυ Ζουριδάκη
Βοηθός σκηνοθέτη - φροντι-

στής: Νίκη Ζαχαριά

Μουσική επιμέλεια: Τζέννη
Κουτσαμπέση.

ΑΠΟ ΤΟ ΚΕΘΕΑ ΑΡΙΑΔΝΗ

Πολιτιστικές δράσεις

Συνεχίζονται οι πολιτιστικές δράσεις που διοργανώνει η Μονάδα Συμβουλευτικής Χανίων του ΚΕΘΕΑ ΑΡΙΑΔΝΗ με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Κατά των Ναρκωτικών. Το Σάββατο 29 Ιουνίου στις 12 το μεσημέρι στην

Πλατεία 1866 θα ξεκινήσει μουσική βόλτα στην πόλη με τις ομάδες «Καθ' ὧδων» & «Αντικρουστοί» που θα καταλήξει στην πλατεία Σπλάντζα στις 2.30 μ.μ. όπου, όπως αναφέρεται σε σχετική ανακοίνωση, «θα καλωσορίσουμε το Soul Art Game, ένα παιχνίδι τέχνης και ψυχής (έμπνευση- σχεδιασμός Ιωάννα Γιάνναρη, εικαστικό μέρος Άννα Φραγκάκη)».

ΣΤΗΝ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΤΑΦΡΟ

Παράσταση "Βίος και πολιτεία του Αλέξη Ζορμπά"

Μια θεατρική παράσταση βασισμένη στο βιοματικό μυθιστόρημα του Νίκου Καζαντζάκη "Βίος και πολιτεία του Αλέξη Ζορμπά", θα δοθεί σήμερα Σάββατο 29 Ιουνίου στις 9.30 μ.μ. στο θέατρο Ανατολικής Τάφρου. Σκηνοθέτης είναι ο ηθοποιός Νίκος Βερλέκης, ο οποίος θα ενορκώσει επίσης και τον θρυλικό ρόλο του Αλέξη Ζορμπά. Η διασκευή του έργου έγινε από τους Θανάση Παπαθανασίου και Μιχάλη Ρέππα. Είσοδος: 13 € Φοιτητές, Άνεργοι, Πολύτεκνοι, ΑΜΕΑ: 10 € Προπώληση: 10 €. Η προπώληση στα εκδοτήρια έχει ξεκινήσει.

Festival προγραμμα 2019

1 Τουλιάτος, Kiourtzoglou & Vapiro

ΔΕΥΤΕΡΑ Τρεις κορυφαίοι βιρτουόζοι και η τέχνη του αυτοσχεδιασμού. Πως παράγει σπουδαία τέχνη από το μηδέν μέχρι το άπειρο!

4 Mainland Jazz Collective Sextet

ΠΕΜΠΤΗ Ένα jazz σετ με δυνατό swing τέμπο. Από τους νεότερους επαγγελματίες μουσικούς της jazz στην Ξουθιά!

6 Takis Paterelis Quartet

ΣΑΒΒΑΤΟ Ένας κορυφαίος σαξοφωνίστας, δύο σουίτες, δύο ώρες θεραπευτικής μουσικής!

9 Michael Messios Symmetry Band

ΤΡΙΤΗ Οι συνθέσεις του Μιχάλη Μέσιου, ένας συνδυασμός από δυνατές μελωδίες και σύνθετους ρυθμούς!

11 Sakis Papadimitriou & Georgia Sylleou

ΠΕΜΠΤΗ Δύο κινητήριες δυνάμεις της ελληνικής jazz σκηνής, μουσικοί, ραδιοφωνικοί παραγωγοί, συγγραφείς. Ένα θρυλικό ντουέτο!

14 Nikos Kapilidis & The Jazz Utopia - FEAT. THEO KAPILIDIS

ΚΥΡΙΑΚΗ Μια ιστορική μπάντα, μια jazz ουτοπία που βασίζεται σε ελληνότροπες μελωδίες και με βασικό κίνητρο τον αυτοσχεδιασμό!

15 JD Walter Quartet

ΔΕΥΤΕΡΑ Από την μεγάλη παράδοση της φωνητικής jazz. JD Walter, ένας τραγουδιστής της jazz, ένας κλασικός και συνάμα ένας νεωτεριστής!

20 Ronan Guilfoyle & The Outward Bound Trio

ΣΑΒΒΑΤΟ Όψεις της σύγχρονης free jazz, γιατί η jazz είναι ελευθερία!

Σπουδαία jazz κάτω απ' τα λυόμενα του Ιουλίου!

Τοποθεσία: Αμφιθέατρο "β" Βάμου
(δρόμος Βάμος-Γεωργίουπολη/Ρέθυμνο)

Εισιτήρια - στο Βάμο: στο τουριστικό γραφείο "Vamos Village", στο "Χασομέρι" και στην ταβέρνα "Στέρνα του Μπλουμσφίη". Στα Χανιά: στο βιβλιοπωλείο "Μικρό Καράβι", Δασκαλογιάννη 59, τηλ. 28214 01648. Πληροφορίες Ρέθυμνο: Βιβλιοπωλείο, Εθνικής Αντιστάσεως 21, τηλ. 28310 29405

Έναρξη: 21:00 - Εισιτήρια: €12,- από προπώληση €10,-. Για το σύνολο των συναυλιών €70,-
Πληροφορίες: mob. 693 998 3958 - E-mail: vamosart@gmail.com - www.jazzinJuly.gr

Πλούσια από αξιόλογα μουσικά φεστιβάλ και συναυλίες η ερχόμενη εβδομάδα στο Νομό Χανίων.

Σε ήχους τζαζ από σημαντικά ονόματα αυτής της μουσικής σκηνής θα κυλήσει και φέτος ο Ιούλιος στον Βάμο.

Το 8ο Jazz in July festival, το οποίο θα ξεκινήσει την 1η Ιουλίου, πραγματοποιείται στο αμφιθέατρο "β" Βάμου στον δρόμο Βάμος - Γεωργιούπολη.

Το πρόγραμμα έχει ως εξής:

•1/7/2019: Τουλιάτος, Κιουρτζόγλου, Βαρίων •4/7/2019: Mainland Jazz Collective •6/7/2019: Τάκης Πατερέλης Quartet •9/7/2019: Michael Messios Symmetry Band •11/7/2019: Σάκης Παπαδημητρίου/Γεωργία Συλλαίου •14/7/2019: Νίκος Καπνλίδης & Jazz Utopia •15/7/2019: JD Walter Quartet •20/7/2019: Ronan Guilfoyle & Outward Bound Trio

Εισιτήρια προπωλούνται στην τιμή των 10 ευρώ (12 ευρώ στην πόρτα) από το βιβλιοπωλείο "Μικρό Καράβι", Δασκαλογιάννη 59, τηλ. 2821401648 στη Σπλάντζια στα Χανιά, ενώ στο Βάμο από το Τουριστικό Γραφείο και την ταβέρνα "Στέρνα του Μπλουμοσφήν".

ΡΟΚ ΦΕΣΤΙΒΑΛ

Στον ρυθμό της ροκ θα κυλήσει το τρίμερο 4, 5 και 6 Ιουλίου στα Χανιά. Το Chania Rock Festival θα πραγματοποιηθεί και φέτος στον Ενετικό Προμαχώνα San Salvatore στο παλιό λιμάνι και είναι αφιερωμένο στη μνήμη του Σταμάτη Ζολινδάκη.

Η πρώτη μέρα του φεστιβάλ, δηλαδή η Πέμπτη 4 Ιουλίου, θα πραγματοποιηθεί με τη συνδιοργάνωση της Περιφέρειας Κρήτης - Περιφερειακή Ενότητα Χανίων και του Δήμου Χανίων και θα έχει χανιώτικα μουσικά σχήματα με ελεύθερη είσοδο.

Συγκεκριμένα, τα δύο τελευταία μουσικά σχήματα που συμμετείχε ο Σταμάτης, οι "Πλινθέτες" και οι "Τριώνυμο" θα "ενωθούν" ειδικά για την πρώτη μέρα του festival, παρουσιάζοντας συνθέσεις του.

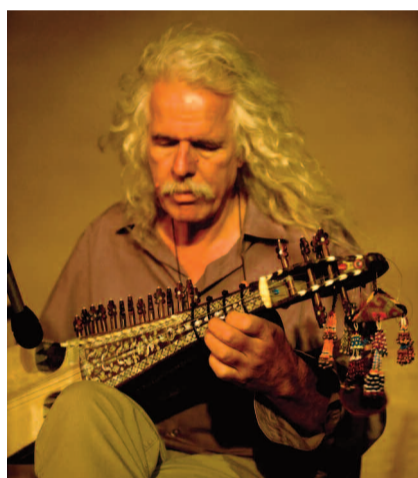
Νωρίτερα στη σκηνή θα ανέβουν 8 ακόμη Χανιώτικες rock μπάντες: The Dragons, Hide n seek - Hidden Sick The Halicuti Band, Hemingways, Oblivion, Noisy

Whisper, Northwaves και PlanetNone. Την Παρασκευή 5 Ιουλίου εμφανίζονται: Tarja Turunet, Uli Jon Roth, Sinheresy, Doomocracy, Decipher. Το Σάββατο

ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΧΑΝΙΩΝ

Μουσικά ακούσματα

■ Φεστιβάλ και συναυλίες

6 Ιουλίου οι: Demons & Wizards, Rotting Christ, Holocaust, Carthadogs, Diamond Signs.

Όπως σημειώνουν οι διοργανωτές, η είσοδος την πρώτη μέρα του φεστιβάλ, Πέμπτη 4/7 θα είναι ελεύθερη για όλο τον κόσμο, ενώ εισιτήρια για τη δεύτερη (5/7) όπως και την τρίτη μέρα (6/7) προπωλούνται κανονικά από όλα τα σημεία προώλησης.

ΜΕ ΤΟΝ ROSS DALY

Συναυλία με το Κουιντέτο του Ross Daly με θέμα: "Η Κρήτη αγαπά τη ζωή" οργανώνει ο Σύλλογος "Ακαπνίστας" σε συνδιοργάνωση με την Περιφέρεια Κρήτης, το Δήμο Χανίων και την ΚΕΠΠΕ-ΔΗΧ-ΚΑΜ αύριο Κυριακή 30 Ιουνίου στις 8.30 μ.μ. στο Θέατρο της Ανατολικής Τάφρου με δωρεάν είσοδο.

Στη συναυλία θα απονεμηθούν και τα βραβεία στις μαντινάδες που διακρίθηκαν στον διαγωνισμό μαντινάδας τον οποίο οργάνωσε ο Σύλλογος με θέματα τα τροχαία δυστυχήματα, την υπερκατανάλωση αλκοόλ από παιδιά και εφήβους, την άσκοπη οπλοχρησία, το παθητικό κάπνισμα.

Μαζί με τον Ross Daly θα παίξουν οι μουσικοί: Γιώργος Μανωλάκης στο λαούτο, Κέλυ Θωμά στη λύρα, Βαγγέλης Καρίπης στα κρουστά και Παύλος Σπυρόπουλος στο κοντραμπάσο.

ΧΕΙΜΕΡΙΝΟΙ ΚΟΛΥΜΒΗΤΕΣ

Συναυλία με τους Χειμερινούς Κολυμβητές θα πραγματοποιηθεί τη Δευτέρα 1 Ιουλίου στις 9.30 μ.μ. στο στούντιο Όξω Νού.

ΜΑΝΤΟΛΙΝΑΤΑ

Την Τρίτη, 2 Ιουλίου, στις 21.00, στην πλατεία Κατεχάκη (Ενετικό Λιμάνι) θα πραγματοποιηθεί συναυλία από τη Χορωδία και Μαντολινάτα Χανίων Αντωνίου Κωστούρακη, αφιερωμένη στην επτανησιακή μουσική. Είσοδος ελεύθερη.

ΣΤΟ ΩΔΕΙΟ

Ο Σύνδεσμος για τη Διάδοση των Καλών Τεχνών στην Κρήτη διοργανώνει συναυλία με την ορχήστρα Εγχόρδων του Βενιζέλειου Ωδείου, υπό την διεύθυνση του Edmond Aleksí την Κυριακή 30 Ιουνίου και ώρα 12:00 π.μ. στην αίθουσα Θεάτρου του Ωδείου. Είσοδος ελεύθερη.

Γιατί η jazz

ΓΙΩΡΓΟΣ ΧΑΤΖΗΔΑΚΗΣ

Με ρωτούν συχνά, πώς και αποφάσισα να διοργανώνω ένα φεστιβάλ jazz κάθε χρόνο, στον Αποκόρωνα, στο Βάμο. Η ερώτηση έχει να κάνει με την τολμηρότητα του επιχειρήματος, βλέπετε jazz και Αποκόρωνα μοιάζουν, στα μάτια πολλών, πράγματα παράταιρα. Ομολογώ πως η jazz δεν είναι και η πλέον γνωστή ή "εύκολη" μουσική για τον μέσο ακροατή, αλλά αυτό οφείλεται στο γεγονός πως δεν είναι καθόλου προβλεπόμενη. Πόσες εκπομπές με μουσική και συζήτηση γύρω από την jazz υπάρχουν στο ελληνικό ραδιόφωνο; Μην κουραστείτε, ελάχιστες, δυο-τρεις όλες κι όλες, στους κρατικούς κυρίως διαύλους. Και πόσες μουσικές σκηνές δίνουν την ευκαιρία στους μουσικούς να αναδείξουν τη δουλειά τους; Ακόμη λιγότερες...

Είναι όμως κρίμα. Η jazz είναι μια πολύ ενδιαφέρουσα μουσική φόρμα, η οποία έχει προ πολλού ανοίξει τον ορίζοντά της. Παραμένει στη βάση της η μεγάλη αφροαμερικανική συμβολή στον Πολιτισμό του 20ου αιώνα βεβαίως, αλλά επιδιώκει συνεχώς τη "συνομιλία" με όλες τις εθνικές μουσικές του κόσμου. Στην ουσία η jazz σήμερα είναι κάτι περισσότερο από ένα μουσικό ιδίωμα. Είναι πιο πολύ μια πλατφόρμα, πάνω στην οποία συναντώνται οι μουσικοί, ανταλλάσσοντας ευαισθησίες, συναισθήματα, δεξιότητες, ιδέες, πολιτισμικές καταγωγές, στη βάση της ισότιμης συμμετοχής στο μουσικό δρώμενο. Σε κάθε κομμάτι ο κάθε μουσικός έχει το μέρος του, την ευκαιρία να αναδείξει αυτό που αισθάνεται κι αυτό που θέλει να συνεισφέρει στο όλον. Αποτελεί έτσι κι ένα ωραίοτατο μάθημα δημοκρατίας!

Είναι νομίζω σαφές, πως είναι η μουσική που αγαπώ, οπότε η απάντηση στο αρχικό ερώτημα, γιατί ένα φεστιβάλ jazz στον Αποκόρωνα, νομίζω πως έχει μια πρώτη απάντηση. Μια δεύτερη απάντηση θα μπορούσε να είναι πως πρέπει να κυνηγάμε τα όνειρα και τις επιθυμίες μας, η ζωή μας είναι μικρή και μόνο μία. Μια τρίτη είναι πως ο Αποκόρωνα, και ιδιαίτερος ο Βάμος, είναι ο τόπος καταγωγής μου, ο τόπος που κατοικώ και δραστηριοποιούμαι, πού αλλού άραγε θα μπορούσα να διοργανώσω το όποιο φεστιβάλ; Μια τέταρτη, λίγο υπερβολική ομολογώ, το πνεύμα ελευθερίας που διέπει την jazz μια χαρά ταιριάζει με το πνεύμα ελευθερίας που διέπει την επαρχία μας, αλλά και την Κρήτη συνολικά.

Μ' αυτά και μ' αυτά φτάσαμε αισίως στον 8ο χρόνο διεξαγωγής του φεστιβάλ. Όλες οι σημαντικές μορφές της ελληνικής σκηνής πέρασαν και θα περάσουν από το Βάμο, η ελπιδοφόρα νέα γενιά που ακολουθεί επίσης, αλλά και καλλιτέχνες από το εξωτερικό, μιας και το φεστιβάλ γίνεται διεθνές. Εφημερίδες, ραδιόφωνα, ιστότοποι αναφέρονται στο Βάμο και στο φεστιβάλ που φιλοξενεί. Υπάρχει μεγαλύτερη ικανοποίηση;

Πληροφορίες για τις μπάντες, το πρόγραμμα και όλα τα υπόλοιπα του φεστιβάλ μπορεί κάποιος να τα βρει στην ιστοσελίδα μας: www.jazzinJuly.gr

Να είμαστε γεροί και να συνεχίζουμε, και κυρίως τίποτα καλύτερο από καλή jazz κάτω απ' τις ελιές στην καρδιά του Ιουλίου!

ΣΤΗΝ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΤΑΦΡΟ

Γιορτή χορού με την "Εκφρασις"

Γιορτή για τα 20 της χρόνια διοργανώνει η "ΕΚΦΡΑΣΙΣ" τη Δευτέρα 1 Ιουλίου στις 8.30 μ.μ. στο Θέατρο Ανατολικής Τάφρου με Guest star της βραδιάς τον Τόνυ Σφίνο. Προώληση εισιτηρίων 9 ευρώ. Είσοδος 10 ευρώ.

ΜΕ ΤΟΝ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟ ΟΜΙΛΟ

Μουσικοχορευτική βραδιά

Μουσικοχορευτική Βραδιά, «Χορεύουμε για την Ενορία μας», με τον Λαογραφικό Όμιλο Χανίων, θα πραγματοποιηθεί τη Δευτέρα 1 Ιουλίου στις 8 μ.μ., στο Πνευματικό Κέντρο Χανίων (με κουτί εθελοντικής προσφοράς για την ανακαίνιση του Ναού του Αγίου Χαλαλάμπος).

ΣΤΟ ΠΑΛΙΟ ΛΙΜΑΝΙ

Μουσικές συναντήσεις με την παράδοση

Η 3η συνάντηση παιδιών & εφήβων με την παράδοση, με τον Μουσικοχορευτικό Όμιλο "Αροδαμός", θα πραγματοποιηθεί τη Δευτέρα 1 Ιουλίου στις 8.30 μ.μ., στο Παλιό Λιμάνι των Χανίων, στην πλατεία Γαλι Τζαμισί. Συνδιοργάνωση: Περιφερειακή Ενότητα Χανίων, Δήμος Χανίων, Μουσικοχορευτικός Όμιλος "Αροδαμός".

Επίσης, την Τετάρτη 3 Ιουλίου στις 8.30 μ.μ. θα πραγματοποιηθεί η 9η συνάντηση παραδοσιακών συγκροτημάτων στην πλατεία Γαλι Τζαμισί. Συμμετέχουν: Πολιτιστικό Εργαστήρι Κόνιτσας, Αδελφότητα Μικρασιατών Ν. Χανίων: "Αγ. Πολύκαρπος", Μουσικοχορευτικός Όμιλος: "Αροδαμός". Μουσικοί: Λαούτο: Κωνσταντουδάκης Αντρέας, κιθάρα: Ατσαλάκης Γρηγόρης, λύρα: Χαβαλεδάκης Κώστας. Είσοδος ελεύθερη.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑ ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΩΝ

"Η Πόλις Εάλω"

Η Αδελφότητα Μικρασιατών Ν Χανίων "Ο ΑΓΙΟΣ ΠΟΛΥΚΑΡΠΟΣ" διοργανώνει σε συνεργασία με τον Δήμο Χανίων και την ΚΕΠΠΕΔΗΧ ΚΑΜ μουσικοθεατρική παράσταση με τη χορωδία της Αδελφότητας τη Δευτέρα 1 Ιουλίου και ώρα 8.30μ.μ στο Θέατρο "Μίκης Θεοδωράκης" στο παλιό λιμάνι. Θα υπάρχει κουτί προαιρετικής ενίσχυσης για τη ΣΤΕΓΗ ΚΟΡΙΤΣΙΟΥ Αγίου Νεκταρίου Παχιανών.

Τώρα τα Χανιά έχουν πάλι φωνή

ΝΤΟΡΑ ΜΠΑΚΟΓΙΑΝΝΗ
ΥΠΟΨΗΦΙΑ ΒΟΥΛΕΥΤΗΣ ΧΑΝΙΩΝ

ΓΙΩΡΓΟΣ
ΚΩΣΤΑΣ

ΧΑΝΙΩΤΕΣ ΣΤΟ ΣΤΡΑΤΟΠΕΔΟ ΕΞΟΝΤΩΣΗΣ

Στον Πύργο της Ευθανασίας

Ο μεσαιωνικός πύργος του Χάρτχαιμ στην Αυστρία, δεν ήταν απλά ένα από τα πολλά υποστρατόπεδα του Μαουτχάουζεν. Δεν ήταν ένα τυπικό στρατόπεδο εξόντωσης των ναζί από τα αυτά που οδηγήθηκαν εκατομμύρια άνθρωποι.

Ο πύργος της ευθανασίας σήμερα.

ΜΗταν ο πύργος της ευθανασίας, εκεί όπου οδηγούνταν ασθενείς και τραυματίες για να βρουν τραγικό θάνατο. Ένας εκ των κορυφαίων σύγχρονων Ελλήνων ιστορικών ο Ιάσωνας Χανδρινός βρήκε στα γερμανικά αρχεία τις λίστες με τους "φιλοξενούμενους" του Πύργου ανάμεσα τους και 55 Έλληνες, οι περισσότεροι εξ αυτών από την Κρήτη. Εβδομήντα πέντε χρόνια μετά αναζητήσαμε με βάση τα στοιχεία αυτά, συγγενείς των θυμάτων. Οι περισσότεροι εξ αυτών αγνοούσαν ότι οι δικοί τους άνθρωποι είχαν οδηγηθεί στον Πύργο... Με αφορμή την ιστορική έρευνα, προσπαθούμε να ρίξουμε λίγο φως στο πιο μαύρο σκοτάδι της φρικτής αυτής περιόδου.

NAME/YORNAME	ΗΜΕΡ. ΓΕΝΝΗΣΗΣ	ΤΟΠΟΣ ΓΕΝΝΗΣΗΣ
Ασπετάκης Νικόλαος	25.11.1893	Χερσόνησος
Μπατουράκης Μιχαήλ	14.11.1889	Καστέλλι
Μπελημπασάκης Μανώλης του Μιχαήλ	24.9.1908	Χριστός Λασηθίου
Μπετσιαρόπουλος Γιώργος	16.8.1918	Προύσα
Μπουλαδάκης Ευστράτιος	10.1.1911	Καμπανό
Κάπτελας Σωτήριος	23.10.1893	Αγρίνιο
Χατζημιχαλάκης Ευτύχιος	24.11.1906	Λειβαδά Σελίνου
Χαλκιάς Δημήτριος	17.2.1918	Παλιούρι
Δαλάκης Νικόλαος του Κωνσταντίνου	20.1.1901	Αλάτσα Μ. Ασίας
Δαλάκης Σταμάτιος του Κωνσταντίνου	10.2.1902	Αλάτσα Μ. Ασίας
Δατσήρης Μιχαήλ του Αντωνίου	10.4.1900	Νεάπολη
Τζαροδής Φίλιππος του Ιωάννη	17.9.1910	Πομπία
Γέμελος Αντώνιος	15.6.1914	Αλάτσα Μ. Ασίας
Γεωργιακάκης Οδυσσεάς	20.7.1910	Πρασές Ρεθύμνου
Καλογήρου Μιχαήλ του Νικολάου	2.2.1906	Κωνσταντινούπολη
Κανδηλιεράκης Γεώργιος	16.4.1923	Θέρισο
Κοτσαμπάσης Μανώλης του Βασιλείου	15.3.1918	Κοζαρέ Ρεθύμνου
Κονδάκης Μιχαήλ του Εμμανουήλ	4.2.1894	Βραχάσι
Κωνσταντίνου Σπυριδών	1.1.1922	Αδριανούπολη
Κουρκουμελάκης Ιωάννης του Ανδρέα	1883	Τσικαλαριά
Μακρυνάκης Γεώργιος	3.11.1920	Θέρισο
Μαλανδράκης Ηλίας	10.5.1904	Μουλετε
Μαλινδρέτος Δημήτριος	26.10.1918	Λάκκοι
Μανδελιάνης Δημήτριος	1.5.1892	Κούνιο
Μανίκας Ιωάννης του Γεωργίου	5.5.1916	Χίος
Μανουσάκης Αντώνιος του Γεωργίου	29.6.1921	Βλιθιά
Μαραγκουδάκης Νικόλαος του Ευστρατίου	1914	Μαλάδα
Μεσοσιανάκης Γεώργιος	Mai 1911	Πρασές Ρεθύμνου
Μιχαλόπουλος Κωνσταντίνος του Νικολάου	25.9.1914	Σώκια Μ. Ασίας
Μιχελιάνης ή Μιχελινδάκης Μιχαήλ	10.8.1919	Πρασές Ρεθύμνου
Μουνδράκης Ιωάννης του Κανάκη	8.11.1907	Χερσόνησος
Νερούλης Κωνσταντίνος του Ιωάννη	5.3.1889	Ζάκρος
Ορνιέρης Νικόλαος του Ανδρέα	26.2.1909	Φουρνέ
Παπαδάκης Ευάγγελος του Ιωάννη	15.8.1905	Γιάννις?
Παπαδάκης Ιωάννης του Χαρίτων	29.3.1899	Ιεράπετρα
Παπαδερός Θεοφάνης του Μιχαήλ	12.9.1909	Λειβαδά Σελίνου
Παπούκας Ιάσων	6.7.1920 (12.12.1920)	Θεσσαλονίκη
Παπουτάκης Εμμανουήλ του Σταματίου	1.1.1914	Φουρνέ
Παρασίρης Ιωάννης	15.8.1899	Νταρμαβολού
Πενταράκης Ευτύχιος του Στυλιανού	5.4.1906	Πρινές
Πρωτοπαπαδάκης Αντώνιος	10.8.1892	Καμπανός
Πρωτοπαπαδάκης Ελευθέριος	20.4.1922	Σέλινο
Σαββάκης Μιχαήλ του Ιωάννη	10.2.1889	Κρουσώνας Ηρακλείου
Σερέτης Γεώργιος	11.11.1919	Ηράκλειο
Σφακιανάκης Γεώργιος του Νικολάου	1.1.1911	Κάτω Βάθεια
Σοφουλάκης Στύριος	17.1.1903	Ρεθύμνο
Σταματάκης Γεώργιος	15.7.1924	Ζούρβα
Τσιπηλής Αθανάσιος του Δημητρίου	20.5.1897	
Τσαφαντάκης Αντώνιος του Ζαχαρία	25.3.1913	Ηράκλειο
Τσαπατάκης Γεώργιος του Αντωνίου	15.1.1882	Βουβες Χανίων
Τσακίρης Γεώργιος του Νικολάου	25.1.1898	Αλικαρνασός
Τσιγούλας Βασίλειος	10.9.1920	Φλώρινα
Τσουρέκης Γεώργιος	8.10.1893	Λειβαδά Σελίνου
Τσουρέκος Ιωάννης	22.1.1922	Θεσσαλονίκη
Βιδάκης Εμμανουήλ	20.12.1895	Κρουσώνας Ηρακλείου
Βορδάβας Γεώργιος του Ευαγγέλου	5.2.1896	Βρουχάς Λασηθίου
Βασιλάκης Ιωάννης του Νικολάου	10.5.1910 10.2.1910	Μυριοκέφαλο

Ο πίνακας με τους Έλληνες που χάθηκαν στον Πύργο.

Το...“Κέντρο Αποκατάστασης”

ΙΑΣΩΝΑΣ ΧΑΝΔΡΙΝΟΣ*

Στις 2 Μαΐου 1944, έφτανε στο Μαουτχάουζεν μια αποστολή πολιτικών κρατουμένων από την Ελλάδα. Από τους 443 άνδρες της αποστολής, οι 242 ήταν Κρητικοί από όλους τους νομούς του νησιού, οι περισσότεροι από τον Νομό Χανίων, κυρίως αντάρτες και αντιστασιακοί που είχαν πιαστεί στο χτένισμα της 10ης Φεβρουαρίου 1944 που σάρωσε τα χωριά της επαρχίας Κυδωνίας (Μεσκλά, Λάκκοι, Ζούρβα, Θέρισο, Πρινές κ.ά.) που θεωρούνταν «δικαιολογημένα» ορμητήρια της Αντίστασης και κέντρα εφοδιασμού των Βρετανών αξιωματικών στη Δυτική Κρήτη. Στο στρατόπεδο είχαν προηγηθεί την προηγούμενη χρονιά 157 συμπατριώτες τους, συγκεκριμένα οι συλληφθέντες από το «μεγάλο μπλόκο της Κρήτης» (15 Ιουνίου 1943) που είχαν περάσει τις πύλες του στρατοπέδου στις 4 Νοεμβρίου 1943. Τα 2/3 των περίπου 400 Κρητικών που κλείστηκαν στο Μαουτχάουζεν δεν επέζησαν. Χωρίς εξαίρεση, όλοι εντάσσονταν μετά από ένα μικρό διάστημα καραντίνας ως καταναγκαστικοί εργάτες σε όλα τα υποστρατόπεδα που φιλοξενούσαν πολεμικά εργοστάσια (Μελκ, Γκούζεν Ι και Γκούζεν ΙΙ, Στάγιερ, Έμπεντσε και πολλά ακόμα), υπό συνθήκες απερίγραπτα εξοντωτικές.

Ο Ι. Χανδρινός.

ΟΙ “ΜΗ ΙΚΑΝΟΙ ΓΙΑ ΕΡΓΑΣΙΑ”

Η άφιξη της δεύτερης αποστολής από την Κρήτη συνέπεσε με μια γενικότερη αύξηση του αριθμού κρατουμένων σε όλο το στρατοπεδικό συγκρότημα Μαουτχάουζεν-Γκούζεν. Ο αριθμός των εξαντλημένων και των αρρώστων αύξανε αντίστοιχα, αναγκάζοντας τους Γερμανούς να λάβουν μέτρα. Την άνοιξη του 1944, ο Ανώτερος Αρχίατρος του Μαουτχάουζεν, λοχαγός Φρήντριχ Εντρές έλαβε διαταγή από τον διοικητή του στρατοπέδου, Φραντς Τσπράϊς, να ξεκινήσει ομαδικές διαλογές όσων κρίνονταν ιατρικά «ικανοί προς εργασία». Αυτό σήμαινε ότι οι «μη ικανοί για εργασία» θα θανατώνονταν με συνοπτικές διαδικασίες. Η διαλογή θα λάμβανε χώρα στο νοσοκομείο του κεντρικού στρατοπέ-

δου, καθώς και στο αναρρωτήριο του Γκούζεν, το οποίο είχε φτάσει στα όρια της πληρότητας. Ο αρχίατρος Εντρές δεν ήταν τυχαίο πρόσωπο. Προτού τοποθετηθεί ως αρχίατρος στο Μαουτχάουζεν τον Οκτώβριο του 1943, είχε υπηρετήσει δύο χρόνια ως γιατρός στο Αουσβιτς και γνώριζε καλύτερα από πολλούς το είδος της «ιατρικής» μεταχείρισης των κρατουμένων. Το 1946, στη μεγάλη δίκη των εγκληματιών πολέμου για το Μαουτχάουζεν, είχε υποστηρίξει ότι έκανε το παν «για να επιλέγονται προς θανάτωση μόνο όσοι ασθενείς με βάση τις συνθήκες που επικρατούσαν στο στρατόπεδο, δεν είχαν πιθανότητες ίασης [...]. Οι ασθενείς αυτοί μεταφέρονταν με εντολή [της διοίκησης] στο Χάρτχαιμ [...] Εκεί θανατώνονταν με αέριο».

ΤΟ SCHLOSS HARTHEIM

Το Ανάκτορο ή Πύργος του Χάρτχαιμ (Schloss Hartheim) είναι ένα εξαιρετικού αρχιτεκτονικού κάλλους κάστρο του 17ου αιώνα περίπου 25 χιλιομέτρα δυτικά του Λιντς. Από το 1898 είχε μετατραπεί σε πρότυπο ψυχιατρείο-σανατόριο υπό τη διεύθυνση του Υπουργείου Πρόνοιας του κρατιδίου της Άνω Αυστρίας. Στα τέλη της δεκαετίας του '30 η ιστορία του Πύργου ως κέντρου φροντίδας -και μάλιστα πρότυπου των ψυχικά ασθενών όχι μόνο τερματίστηκε βίαια αλλά μετατράπηκε σε ένα από τα πλέον εφιαλτικά τοπόσημα της ναζιστικής κτηνωδίας. Με την προσάρτηση της Αυστρίας στο Γ' Ράιχ το 1938, οι τοπικές δομές

πρόνοιας διαλύθηκαν και το Χάρτχαιμ κρατικοποιήθηκε για να ενσωματωθεί σταδιακά στο τεράστιο πρόγραμμα ευθανασίας των Ναζί οι οποίοι από το φθινόπωρο του 1939, με εντολή του Χίτλερ, άρχισαν να υλοποιούν ένα από τα πιο εφιαλτικά τους σχέδια με την κωδική ονομασία T4: τη μαζική εξολόθρευση όλων των «σωματικά και ψυχικά ανίκανων» στο πλαίσιο μιας ευγονικής «εξυγίανσης» της γερμανικής κοινωνίας.

Το T4 ήταν μια κεντρικά διευθυνόμενη επιχείρηση η οποία περιλάμβανε ιατρικά πειράματα και ποικίλες δοκιμές πάνω σε μεθόδους θανάτωσης: κινητούς θαλάμους αερίων (κλειστά οχήματα) στους οποίους διοχετεύονταν μονοξείδιο του άνθρακα. Ως ένα από τα σημεία όπου θα υλοποιούνταν αυτά τα εφιαλτικά σχέδια, το «Ίδρυμα Χάρτχαιμ» (όπως είχε μετονομαστεί) εκκενώθηκε από τους τελευταίους ασθενείς του τον Μάρτιο του 1940 και υπό τη διεύθυνση του δρ Ρούντολφ Λόναουερ αναδιοργανώθηκε σε ένα από τα μεγαλύτερα κέντρα ευθανασίας στη ναζιστική επικράτεια. Από τον Μάιο του 1940 μέχρι τον Αύγουστο του 1941 δολοφονήθηκαν εκεί 18.269 ανάπηροι και διανοητικά ασθενείς που είχαν μεταφερθεί εκεί από διάφορα ψυχιατρεία της Αυστρίας, της Γερμανίας και της Σουηδίας -δηλαδή των προσαρτημένων στο Γ' Ράιχ εδαφών της Τσεχοσλοβακίας. Τα θύματα υφίσταντο διάφορες εξετάσεις και ιατρικά πειράματα και τελικά δηλητηριάζονταν μαζικά σε έναν αεροστεγώς κλεισμένο θάλαμο αερίων με το δραστικό

παρασιτοκτόνο Τσικλόν Μπε (Zyklon B), το ίδιο αέριο που χρησιμοποιούνταν μαζικά στο Αουσβιτς και στα άλλα στρατόπεδα εξόντωσης των Εβραίων.

Οι γιατροί αφαιρούσαν όργανα και συχνά τους εγκεφάλους των νεκρών και τα διατηρούσαν στη φορμόλη ως δείγματα, για «ερευνητικούς» σκοπούς. Τα πτώματα καίγονταν σε ένα ειδικό κρεματόριο, τα κόκαλα θύονταν σε ένα ηλεκτρικό γουδοχέρι, η στάχτη έμπαινε σε μεγάλα τσουβάλια τα οποία μεταφέρονταν με λεωφορεία (τα ίδια λεωφορεία που είχαν μεταφέρει τους δυστυχισμένους) στο Δούναβη όπου αδειάζονταν το περιεχόμενό τους.

Την όλη διαδικασία ολοκλήρωνε η ανατριχιαστική συγκάλυψη του εγκλήματος: Οι συγγενείς των θυμάτων ενημερώνονταν επίσημα μέσω επιστολών πως οι άνθρωποι που είχαν «δυστυχώς» αποβιώσει, υποτίθεται, συνέπεια κάποιας ασθένειας ή κάποιας επιπλοκής της υγείας τους(!). Από τα τέλη του 1941 το Χάρτχαιμ συνδέθηκε με το διαρκώς διογκούμενο ναζιστικό στρατοπεδικό σύμπαν. Ο Αρχηγός των Ες-Ες, Χάινριχ Χίμλερ είχε διατάξει από τον Απρίλιο του 1941 την εφαρμογή του σχεδίου «14 f 13», δηλαδή των εξόντωση όσων ομήρων και αιχμαλώτων ήταν υπερβολικά αδύναμοι ή ασθενείς, και από τον Ιούλιο άρχισαν να φτάνουν στον Πύργο κρατούμενοι από το Μαουτχάουζεν και το Νταχάου που είχαν επιλεγεί έπειτα από ιατρική εξέταση. Το 1942 και το 1943 οι αποστολές σταμάτησαν σχεδόν τελείως για να ξεκι-

νήσουν ξανά τον Απρίλιο του 1944, όταν ο Πύργος ουσιαστικά ενσωματώθηκε στο σύστημα λειτουργίας των στρατοπέδων συγκέντρωσης. Μέχρι τα μέσα Δεκεμβρίου της ίδιας χρονιάς, όταν το Χαρτχάιμ έκλεισε οριστικά και το κρεματόριό του διαλύθηκε, θα δολοφονούνταν σχεδόν 4.800 κρατούμενοι του Μαουτχάουζεν, στην πλειοψηφία τους Ούγγροι Εβραίοι και Σοβιετικοί αιχμάλωτοι πολέμου. Το σύνολο των θανατωθέντων ομήρων, αιχμαλώτων και πολιτών - καταναγκαστικών εργατών από την ανατολική Ευρώπη υπολογίζεται για την ίδια περίοδο σε πάνω από 8.000, ανάμεσά τους πιθανόν και γυναίκες.

Οι μελλοθάνατοι, σε τραγική σωματική και ψυχική κατάσταση, οδηγούνταν στο ταξίδι χωρίς επιστροφή κατευθειάν από το νοσοκομείο του Μαουτχάουζεν ή το αναρρωτήριο του Γκούζεν σε ομάδες των 40-50. Για τη μεταφορά τους στον Πύργο χρησιμοποιούνταν μπλε λεωφορεία μάρκας Μερσεντές των οποίων τα παράθυρα είχαν περαστεί με πηχτή μπογιά ίδιου χρώματος. Ήταν η απόλυτη αποκοπή από τον έξω κόσμο. Η πιο λεπτομερής μαρτυρία για τα όσα αποτρόπαια συνέβαιναν στο Χαρτχάιμ ανήκει στον ανθυπασπιστή των Ες-Ες, Καρλ Βάσνερ, υπεύθυνου του Kommando (Ομάδα Εργασίας) που επάνδρωνε το Κρεματόριο του Γκούζεν, ο οποίος μια φορά διατάχθηκε να συνοδεύσει μια από τις αποστολές. Το πρώτο που περιέγραψε ήταν πως το εσωτερικό του λεωφορείου είχε διαμορφωθεί σαν αστυνομική κλούβα, ο χώρος των καθισμάτων χωριζόταν από το μπροστινό μέρος: «Οι κρατούμενοι ήταν ήδη μέσα στο όχημα. Εγώ κάθισα στη θέση συνοδηγού ανάμεσα στο κουβούκλιο του οδηγού και το κελί. Υποθέτω ότι οι κρατούμενοι γνώριζαν τι τους περίμενε. Το συνάγω από το εξής: Κατά τη διαδρομή, ένας από αυτούς ήρθε στο χώρισμα πίσω μου και με αναζήτησε μέσα από το παραθυράκι που είχε σιδερένιο πλέγμα, ήθελε φωτιά για να ανάψει το τσιγάρο του. Αρνήθηκα γιατί οι εντολές μου δεν το επέτρεπαν. Τότε αυτός, όταν με είδε διστακτικό, είπε με νόημα πως έτσι κι αλλιώς θα ήταν το τελευταίο τσιγάρο που θα έκανε. Φτάνοντας στον Πύργο [...] οδηγήσαμε τους κρατούμενους σε έναν ειδικό χώρο [...] Εκεί, ένας πολίτης που εργαζόταν στο Ίδρυμα, τους διέταξε να γδυθούν τελείως και να αφήσουν τα ρούχα τους σε συγκεκριμένο σημείο, ώστε να τα ξαναβρούν εύκολα μετά το μπάνιο. Υστερα τους οδήγησε σε έναν παρακείμενο χώρο. Θυμάμαι ότι ο χώρος αυτός είχε μια βαριά πόρτα η οποία έκλεινε με ένα βαρύ χερούλι, σαν κι αυτό που χρησιμοποιείται στα ψυγεία. Έχει επίσης μείνει στη μνήμη μου ότι ένας κρατούμενος γύρισε ξαφνικά πίσω για να πάρει τα γυαλιά του, που είχε βγάλει μαζί με τα ρούχα. Τότε ο πολίτης του είπε με νόημα πως στον Άγιο Πέτρο δεν χρειάζονται γυαλιά. Όταν μπήκαν όλοι μέσα, μείναμε στον προθάλαμο, εγώ, ο δεύτερος συνοδός της αποστολής και ο οδηγός [...] Μετά από τρία λεπτά, οι άλλοι έριξαν μια ματιά από το φινιστρίνι της πόρτας μέσα στο θάλαμο. Όταν απομακρύνθηκαν, κοίταξα κι εγώ. Ο θάλαμος φωτιζόταν ακόμα και μπορούσα να δω ότι όλοι είχαν πέσει στο πάτωμα. Είχα την εντύπωση ότι ήταν περισσότεροι από όσους είχαμε μεταφέρει από το Γκούζεν, ανάμεσά τους και γυναίκες. Κάποιοι ήταν φανερό ότι ζούσαν ακόμα».

Πολλά από τα ονόματα είναι γνωστά από ονομαστικές λίστες μεταγωγής που έχουν διασωθεί αλλά το πραγματικό εύρος της φρίκης προκύπτει από την γραφειοκρατικού τύπου διαχείριση της ευθανασίας η οποία είναι ανικνεύσιμη στα ίδια τα αρχεία του Μαουτχάουζεν: οι κρατούμενοι που μεταγόνταν στο Χαρτχάιμ «εξαφανίζονταν» από τα βιβλία του στρατοπέδου. Τα ονόματά τους διαγράφονταν και δίπλα σημειωνόταν αργότερα μια τυχαία ημερομηνία θανάτου -ενδεικτικά- ενώ δεν δηλωνόταν αιτία θανάτου, κάτι ασυνήθιστο ακόμα και για τα δεδομένα των στρατοπέδων συγκέντρωσης.

Η μόνη ένδειξη ήταν η συμπλήρωση (χειρόγραφη ή με σφραγίδα) δίπλα στο όνομα της λέξης "Erholungsheim", δηλαδή «κέντρο αποκατάστασης». Μια από τις πιο κυνικές εκδοχές διαστρέβλωσης της πραγματικότητας από όλα τα ναζιστικά εγκλήματα.

* Δρ. Νεώτερης και Σύγχρονης Ιστορίας, Επιστημονικός συνεργάτης Πανεπιστημίου Ρέγκενσμπουργκ.

1. Η λίστα με τα ονόματα, τους τόπους καταγωγής, το έτος γέννησης και τα επαγγέλματα των εκποτισμένων υπάρχει στο αρχείο του Μαουτχάουζεν. Για την πληρέστερη συλλογή μαρτυριών ομήρων από την αποστολή αυτή, βλ. Πηνελόπη Ι. Ντουντουλάκη, Η Μνήμη και η Στάχτη.
2. Ελευθέριος Στεφάνου Φοινίτσος, Ομηροί από το Ηράκλειο Κρήτης στα στρατόπεδα συγκέντρωσης των ναζί. Ηράκλειο Κρήτης 2011, σ. 10-12, 22-35.
3. Παρατίθεται στο: Andreas Baumgarten, "Die Kranken sind dann vergast worden." Die Ermordung von KZ-Häftlingen in Hartheim. Στο: Tötungsanstalt Hartheim. Österreichisches Landesarchiv/Lern- und Gedenkort Schloss Hartheim, Λιντς 2005, σ. 95-106, εδώ: 97.
4. Brigitte Kepplinger, Die Tötungsanstalt Hartheim 1940-1945. Στο: Tötungsanstalt Hartheim. Österreichisches Landesarchiv/Lern- und Gedenkort Schloss Hartheim, Λιντς 2005, σ. 41-94, εδώ: 64.
5. Παρατίθεται στο: Pierre Serge Choumoff, Nationalsozialistische Massentötungen durch Giftgas auf Österreichischem Gebiet 1940-1945. Mauthausen Studien, Band 1a, Bundesministerium für Inneres, Βιενν 2000, σ. 72-73.
6. Choumoff, Nationalsozialistische Massentötungen, σ. 68-70.

«Τώρα έμαθα!»

«Για τον θείο μου δεν θα ξεχάσω αυτά που μου έλεγε ο πατέρας μου και χωριανοί που τον γνώριζαν. Οτι ήταν ένας άνδρας με φοβερή σωματική δύναμη και αθώα καρδιά, ένας αγνός άνθρωπος» λέει ο Ανδρέας Ορνεράκης, ανιψιός του Νίκου Ορνεράκη που σε ηλικία 35 ετών χάθηκε στο Χαρτχάιμ. Μας μεταφέρει τις ιστορίες που άκουγε να εξιστορεί ο πατέρας του, όμπρος και αυτός στο Μαουτχάουζεν που κατάφερε να επιβιώσει.

Ο Νίκος Ορνεράκης είχε ένα αδελφό και τρεις αδελφές και ζούσαν στον Φουρνέ. Παιδιά αγροτών ζούσαν δουλεύοντας στα χωράφια. «Τον θείο μου τον έπιασαν στο σπίτι μαζί με τον πατέρα μου. Τους είχε δώσει να καταλάβουν ένας Γερμανός από τη φρουρά ότι το βράδυ του Φεβρουαρίου του 1944 θα μάζευαν όλο τον ανδρικό πληθυσμό. Ο θείος μου πίστευε ότι δεν θα τους έπαιρναν γιατί δεν είχαν κάνει κάτι. Βέβαια ο ίδιος, κατά τη μάχη της Κρήτης είχε κατέβει στον κάμπο των Χανίων στη Μάχη της Κρήτης για να "μπαλοτάρει" τους Γερμανούς όπως έλεγαν τότε. Τους πήραν στην Αγιά και από εκεί στο Μαουτχάουζεν και μετά στο στρατόπεδο του Μελκ μαζί με τον πατέρα μου Δημήτρη Ορνεράκη. Εκεί πρέπει να δούλευαν σε κάποιο λατομείο. Μια μέρα μια πέτρα από αυτές που μετέφεραν έπεσε πάνω στον αστράγαλο του θείου μου. Του προκάλεσε πληγή και επειδή δεν υπήρχε καμία φροντίδα, δεν είχαν νερό να πιουν πόσο μάλλον να πλύνουν και να καθαρίσουν το τραύμα. Αντιλαμβάνόταν ότι έχανε δυνάμεις και ότι η πληγή μολυνόταν και θα γύριζε σε γάγ-

γραйна! Το κουβέντιασε με τον πατέρα μου και του είπε ότι θα ζητήσει να πάει στο γιατρό. «Μην πας γιατί θα σε πάνε στους φούρνους» του είπε ο πατέρας μου και ο θείος μου απάντησε πως «ή θα με φάει τούτονα (το τραύμα) ή θα με φάνε ετούτοι (οι ναζί). Μπάρε με ετούτοι μπορεί να με φάνε μια και έξω».

Πήγε λοιπόν και δεν τον ξαναείδαν. Και τώρα μαθαίνω από εσάς ότι δεν τον έφαγαν μια και έξω αλλά βασανίστηκε, με φάρμακα, πειράματα, ποιος ξέρει τι σε αυτόν τον Πύργο! Μετά τον πόλεμο έψαξαν για τα ίχνη του αλλά κανένας δεν μπόρεσε να τους δώσει καμία πληροφορία για το πού ήταν, πώς χάθηκε...Τώρα έμαθα!»

Ο Νικόλαος Ορνεράκης (Φουρνές), χάθηκε στο Χαρτχάιμ.

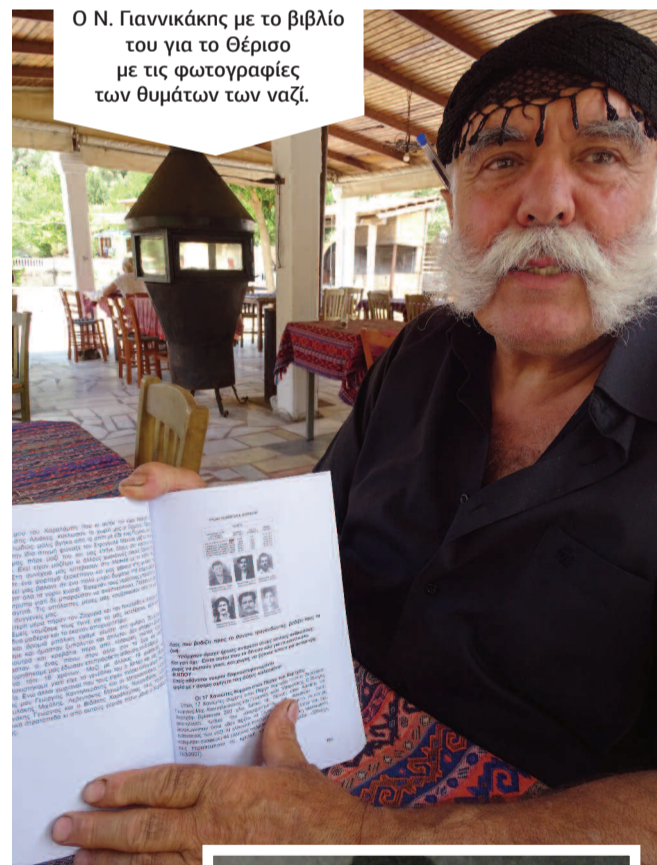
«Τους έκλαψε όλο το Θέρισο»

«Οι Γερμανοί έζωσαν το χωριό την ημέρα του Αγίου Χαράλαμ-που. Τους μάζεψαν και τους πήγαν στην Αγιά και από τους πήγαν στη Γερμανία» μας αφηγείται ο Νίκος Γιαννικάκης, που στο Χαρτχάιμ χάθηκε ο θείος του -αδελφός της μητέρας του- Γιώργος Κανδηλιεράκης.

Τις ιστορίες για τους Θερισιανούς που χάθηκαν στα ναζιστικά στρατόπεδα εξόντωσης τις έχει καταγράψει σε βιβλίο του για το χωριό.

«Το χαμό του θείου μου τον έμαθε η μάνα μου από τον χωριανό μας το Χαράλαμπο Βιδάκη που κατάφερε και γύρισε ζωντανός. Ο θείος μου ήταν ένα από τα έξι παιδιά της οικογένειας. Γέννημα-θρέμμα Θερισιανοί. Γιατί τους έπιασαν; Όλοι εδώ που ήταν στα χωριά, βοηθούσαν την αντίσταση και μάλιστα ο προδότης που έφερε τους Γερμανούς τους είχε πει ότι στο χωριό θα έβρισκαν τον Σκουλά που ήταν κρυμμένος εδώ. Πρέπει να ήταν τέλη της δεκαετίας του '80 όταν ένας Χανιώτης που είχε γυρίσει από το Μαουτχάουζεν είχε μια λίστα με τους χωριανούς που είχαν χαθεί εκεί και μου είπε για το Χαρτχάιμ. Τότε πρωτόκουσα για τον Πύργο και του τι γίνονταν εκεί και ότι ήταν από τα πιο σκληρά στρατόπεδα με φοβερά βασανιστήρια μέχρι τέλους, μάλλον για να δουν τις αντοχές τους» σημειώνει.

«Τον θείο μου Γιώργο Κανδηλιεράκη και τον Γιώργο Μακρυνάκη τους έκλαψε όλο το χωριό γιατί ήταν πολύ καλά παιδιά, άνθρωποι μάλαμα, πολύ αγαπητοί στην τοπική κοινωνία. Όλο το χωριό πένθησε...» καταλήγει ο κ. Γιαννικάκης.

Ο Γ. Μακρυνάκης (Θέρισο), άλλο ένα θύμα των εκτελεστών του Πύργου.

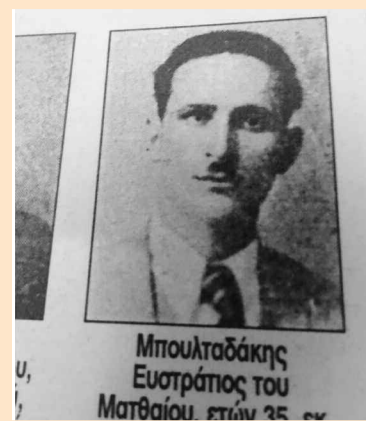

«Ο πατέρας που δεν αντίκρισα ποτέ...»

«Γεννήθηκα τον Μάρτιο του 1944 και τον πατέρα μου τον πήραν οι Γερμανοί το Φεβρουάριο του 1944. Δεν τον γνώρισα ποτέ» αναφέρει ο Παύλος Μπουλταδάκης. Ο πατέρας του, Στρατής Μπουλταδάκης από τον Καμπανό Ανατολικού Σελίνου ήταν άλλος ένας Κρητικός που χάθηκε στο Χαρτκάιμ.

«Ήταν έμπορος και πολύ δραστήριος άνθρωπος ο πατέρας μου, από πολύτεκνη οικογένεια. Είχε παντρεύει όλες τις αδελφές του από το μαγαζί του. Η μητέρα μου Βιτωράκη από το Ροδοβάνι πάλι ήταν μια γυναίκα τελείως αγράμματη. Στο μπλόκο οι Γερμανοί μάζεψαν όλους

Ο Παύλος Μπουλταδάκης με τη φωτογραφία του πατέρα του. Δεν τον γνώρισε ποτέ καθώς οι ναζί τον πήραν όταν η μητέρα του ήταν έγγυος!

Ο Στρατής Μπουλταδάκης (Καμπανός Αν. Σέλινο).

τους άνδρες του χωριού γιατί θεωρούσαν ότι βοηθούσαν τους άνδρες, όχι αβάσιμα. Τι έγινε εκεί δεν έμαθα

πολλά πράγματα. Όταν ενηλικιώθηκα έμαθα από τον Θωδορή Γεωργακάκη που γύρισε από το

Μαουτκάουζεν ότι ήταν μαζί με τον πατέρα μου και χάθηκε από τις κακουχίες. Μου λέτε τώρα για τον Πύργο... σίγουρα εκεί θα τους έκα-

ναν πειράματα» σημειώνει.

Τον ρωτάμε για τα δύσκολα μεταπολεμικά χρόνια και το πώς μεγάλωσε χωρίς πατέρα.

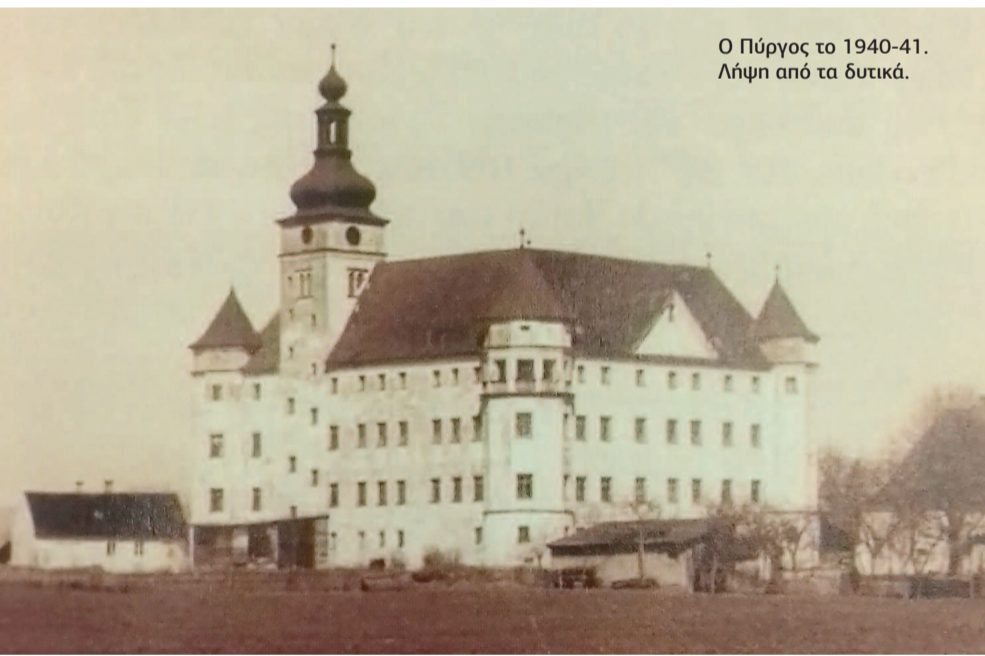
«Ήταν τεράστια η φτώχεια μετά τον πόλεμο, άντε να μεγαλώσεις χωρίς πατέρα, περιουσία λίγη, η μητέρα μου δεν μπορούσε να κρατήσει το μαγαζί. Τι να σου πω τώρα για το ενδιαφέρον του κράτους για τις οικογένειες των θυμάτων του πολέμου; Καλύτερα να μην πω! Εγώ έγινα μόνιμος στο Πολεμικό Ναυτικό έφυγα κάποια στιγμή, δούλεψα στο Εμπορικό Ναυτικό έκανα κάποια χρήματα, έφτιαξα τα ενοικιαζόμενα δωμάτια. Κάποια στιγμή παντρεύτηκα και Γερμανίδα, κάναμε ένα παιδί, μετά χωρίσαμε και η τραγική ειρωνία ο γιος μου χάθηκε στη Γερμανία σε τροχαίο δυστύχημα πριν από 3 χρόνια... Τι να πεις» καταλήγει.

Το εσωτερικό του θαλάμου αερίων σε φωτογραφία του 2002

Ο Πύργος το 1940-41. Λήψη από τα δυτικά.

Ένα από τα μπλε ταχυδρομικά λεωφορεία που μετέφεραν τους μελλοθάνατους στο Πύργο με τον οδηγό, υπαξιωματικό των Ες-Ες Χανς Λοτκάλερ. Το πρωτότυπο της φωτογραφίας φυλάσσεται σήμερα στα Εθνικά Αρχεία των ΗΠΑ (National Archives), στον φάκελο "Υποθέσεις Εγκλημάτων Πολέμου", καθώς είχε χρησιμοποιηθεί ως πειστήριο για τα όσα διαπράχθηκαν στο Χαρτκάιμ.

Όλες οι φωτογραφίες προέρχονται από το βιβλίο: Tötungsanstalt Hartheim. Österreichisches Landesarchiv/Lern- und Gedenkort Schloss Hartheim, Λιντς 2005.

Το Ίδρυμα του Χαρτκάιμ σε φωτογραφία της εποχής του Πολέμου.

«Για λίγες πατατόφλουδες...»

«Ο Γιώργος Σταματάκης ήταν αδελφός της μητέρας μου Αργυρώς και είχαν άλλα τρία αδέλφια. Ζούσαν στη Ζούρβα και ήταν αγροτο-κτηνοτρόφοι όπως όλος ο κόσμος την εποχή εκείνη που ζούσε στο χωριό. Δεν ξέρω αν ήταν στην αντίσταση αν και ο κόσμος που ήταν στα ορεινά χωριά βοηθούσε γενικά τους αντάρτες. Το βράδυ του μπλόκου δεν είχε φύγει για το βουνό όπου έμενε συνήθως τα βράδια, είχε μείνει στο σπίτι γιατί το προηγούμενο βράδυ είχε κάνει μια κουμπαριά. Οι Γερμανοί τους μάζεψαν όλους στην Αγιά. Εκεί γινόταν η διαλογή, με τη συνδρομή των προδοτών των "Μανιάδων" από τα Μεσκλά. Τον πατέρα μου που επίσης είχε συλληφθεί τον άφησαν, τον θείο μου τον πήραν στη Γερμανία. Πρέπει να πω από τις διηγήσεις των γονιών μου ότι πολλές προδοσίες είχαν και προσωπικά κίνητρα. Δηλαδή είχε ο άλλος μια διένεξη μαζί σου για κτηματικά σε κάρφωνε στους Γερμανούς ότι τους πολεμάς ώστε να σε τελειώσουν αυτοί...» μας διηγείται η κα Σμαράγδη Φυτουράκη που έχει ακούσει πολλές δι-

Η Σ. Φυτουράκη με τη φωτογραφία του θείου της.

Ο Γ. Σταματάκης (Ζούρβα).

γήσεις από τη μητέρα και τις θείες της. Μετά το τέλος του πολέμου, όσοι κατάφεραν

να επιστρέψουν μετέφεραν στην οικογένεια πληροφορίες για τον Γιώργο Σταματάκη.

«Ρωτούσαν η μητέρα μου, οι αδελφές του

όποιον έπεστρεφε. Ακόμα και σε μάνη είχαν πάει εκείνη την εποχή. Ήξεραν μόνο ότι τον είχαν πάει στη Γερμανία. Κάποια στιγμή ένας Χανιώτης που ήταν μαζί του, δεν θυμάμαι ποιος, είχε πει ότι ήταν μαζί με τον θείο μου στα μαγειρεία του Μαουτκάουζεν και ότι τον έπιασαν οι Γερμανοί να τρώει πατατόφλουδα. Του έκοψαν το χέρι και επειδή ήταν άχρηστος για εργασία τον έστειλαν στους φούρνους. Τώρα μαθαίνω από τα αρχεία ότι ήταν από αυτούς που τους είχαν πάει στο Χαρτκάιμ.

Ομολογώ ότι δεν είχα ακούσει τίποτα. Από τη μια επηρεάστηκα πολύ μαθαίνοντας τώρα για τον Πύργο γιατί ήταν 20 χρονών παιδιά. Από την άλλη αισθάνομαι καλύτερα που δεν ζουν οι 4 αδελφές του που τον υπεραγαπούσαν και δεν έμαθαν πού τον πήγαν και το τέλος του. Παρά την πίκρα τους, τα επόμενα χρόνια, παρότι στην περιοχή μας έρχονταν τουρίστες από τη Γερμανία, δεν είχα ακούσει ποτέ κάποια κουβέντα μίσους για τους ανθρώπους αυτούς... Κάτι που δείχνει και το μεγαλείο των γυναικών, των ανθρώπων αυτών που δεν άφησαν το μίσος να τις κυριεύσει...» καταλήγει η κα Σ. Φυτουράκη.

Παιδότοπος

ΒΑΓΓΕΛΗΣ
Θ. ΚΑΚΑΤΣΑΚΗΣ
kakatsakis@sch.gr

11ο Νηπιαγωγείο Χανίων

Καλό καλοκαίρι από "Το εφημεριδάκι μας"

Καλοί μου φίλοι, καλό Σαββατοκύριακο! Και "Καλό καλοκαίρι", μάς εύχονται μέσα από τις τέσσερις έγχρωμες ιδιαίτερα επιμελημένες σελίδες του βου τεύχους του υπέροχου "Εφημεριδακιού" τους τα παιδιά του 11ου Νηπιαγωγείου Χανίων, χωρίς να φωνάζουν. Πάνω και πρώτα από όλα μας παρουσιάζουν τη δουλειά τους, βλέπετε. Τις πολλές και ποικίλες δραστη-

ριότητες, εντός και εκτός του σχολικού χώρου, που "έλαβαν χώρα" κατά τη διάρκεια του β' τετραμήνου της φετινής σχολικής χρονιάς. Κάποιες από αυτές στον σημερινό Παιδότοπο... Εντυπωσιακή η συνεργασία δασκάλων και γονέων, χάριν των παιδιών, σ' αυτό το σχολείο, που μεταξύ των άλλων φιλοξένησε και την 3η συνάντηση

δραστηριοτήτων μάθησης, διδασκαλίας και κατάρτισης Erasmus + από τις 13-17 Μαΐου 2019!.. Οντως «όσα πραγματικά πρέπει να ξέρουμε τα μαθαίνουμε στο νηπιαγωγείο!». Και ο τίτλος του μοναδικού στο είδος του βιβλίου, που έγραψε ο Ρόμπερτ Fulghum στο νου μου, "εντρυφώντας" στις σελίδες του

"Εφημεριδακιού", με "ξεναγό" την προϊσταμένη του Νηπιαγωγείου Μαρία Σκορδίλη. Καλή συνέχεια και την επόμενη σχολική χρονιά, καλές μου συναδέλφισσες, Μαρία Σκορδίλη, Ελένη Βλυσίδα και Μαρία Φωτάκη!

Σας χαιρετώ με αγάπη όλους!
Βαγγέλης Θ. Κακατσάκης
δάσκαλος

Τρίτη Συνάντηση δραστηριοτήτων μάθησης, διδασκαλίας και κατάρτισης Erasmus+ στο 11ο Νηπιαγωγείο Χανίων

Είκοσι ένας εκπαιδευτικοί από τη Σουηδία, την Ισπανία, τη Νορβηγία, τη Ρουμανία και την Τουρκία φιλοξενήθηκαν στα Χανιά από τις 13 - 17 Μαΐου 2019, από το 11ο Νηπιαγωγείο Χανίων και όλη τη σχολική κοινότητα του (εκπαιδευτικοί, μαθητές και γονείς), στο πλαίσιο της τρίτης συνάντησης της Σχολικής Σύμπραξης ERASMUS+/KA229 με τίτλο "Hypatia in preschool, natural science, math and technology in preschool activities" που υλοποιούν το χρονικό διάστημα 2018-2020.

Κατά τη διάρκεια της συνάντησης αυτής στα Χανιά, οι 21 εκπαιδευτικοί επιμορφώθηκαν με εμπλουτισμένες εισηγήσεις, προσομοιώσεις, εργασίες πεδίου και εργαστήρια στον Προγραμματισμό, την Εκπαιδευτική Ρομποτική και τις Φυσικές επιστήμες στο νηπιαγωγείο.

Σημαντική στιγμή της συνάντησης η επίδειξη προγραμματισμού των robots από τα νήπια του 11ου Νηπιαγωγείου Χανίων με σενάρια που είχαν επεξεργαστεί στη σχολική πράξη, τους προηγούμενες μήνες.

Αλλωστε οι μικροί μαθητές συμμετείχαν ενεργά στη συνάντηση σε εργαστήρια που είχαν οργανώσει οι φιλοξενούμενοι προκειμένου να γνωρίσουν καλύτερα τις χώρες εταίρους. Οι απορίες τους πολλές και οι απαντήσεις που πήραν, τους βοήθησαν να κατανοήσουν την κουλτούρα όλων των κρατών.

Μαθαίνω για τον Ελευθέριο Βενιζέλο

Μια μέρα με το λεωφορείο πήγαμε στο σπίτι του Βενιζέλου. Είναι κοντά στο σχολείο μας και τώρα είναι μουσείο. Αφήσαμε έξω σε ένα κουτί τις τσάντες και τα μπουφάν μας. Η κυρία που μας ξενάγησε μας είπε για τον Ελευθέριο Βενιζέλο, τη ζωή του και την οικογένειά του, μας είπε να μην μιλάμε και να μην αγγίζουμε και στο τέλος θα έχουμε μια έκπληξη. Μπήκαμε στο σαλόνι και στο γραφείο του. Στην τραπεζαρία παίξαμε ένα παιχνίδι με ένα μεγάλο ζάρι με φατούλες συναισθημάτων που το πετούσαμε και βρισκαμε ποιο συναισθήμα είναι. Μετά πήγαμε στην κρεβατοκάμαρα που κοιμόταν με τη γυναίκα του. Μετά κατεβήκαμε στην αυλή που ήταν το γκαράζ και εκεί είδαμε το αυτοκίνητο του με πολλές τρύπες από σφαίρες. Με ένα μεγεθυντικό φακό είδαμε πολλές τρύπες από τις σφαίρες. Στο τέλος ήρθε η σοφή χελώνα που ζούσε στον κήπο και μας είπε ότι ήμασταν πολύ καλά παιδιά.

Ανδρέας Μπουλιτσάκης, Θάλεια Σαρτζετάκη, Μάγια Κοκολογιαννάκη, Λευτέρης Ξανθουδάκης, Μπάμπης Γουλιέλμος, Μαρία Χειλαδάκη.

Ρομποτική στο 11ο Νηπιαγωγείο Χανίων

Μια μέρα στο σχολείο κάναμε μάθημα και μετά οι κυρίες μας έβγαλαν έξω στην αυλή. Εκεί χορέψανε Κρητικά τα παιδιά από το δημόσιο σχολείο γιατί είχαν έρθει οι ξένοι νηπιαγωγοί από τη Σουηδία, τη Ρουμανία, την Τουρκία, την Ισπανία και τη Νορβηγία. Μετά οι ξένοι μπήκαν μαζί μας μέσα στην τάξη μας και είδαν τον χώρο. Όταν έφυγαν οι ξένοι και πήγαν στο Δημοτικό, η δασκάλα μας, είπε σε εμένα τη Σοφία και το Δονούση να πάμε στην άλλη τάξη στην άκρη του διαδρόμου, που είναι η τάξη της κυρίας Ελένης, για να κάνουμε Ρομποτική.

Ο Διονύσης προγραμματίισε το ρομπότ μελισσούλα σε ένα τραπέζι. Η μελισσούλα προγραμματίζεται για να κινηθεί σε μια πίστα, να αποφύγει τα εμπόδια και να βρει τα λουλούδια. Τα εμπόδια ήταν ένα κλουβί για τα έντομα, ένα δηλητήριο εντόμων και ένα πουλί. Σε ένα άλλο τραπέζι φτιάξαμε με τη Σοφία την πίστα για το ρομπότ ποντικάκι. Το ποντικάκι προγραμματίζεται κι αυτό για να κινηθεί στην πίστα, να αποφύγει τα εμπόδια και να βρει το τυράκι. Στα εμπόδια είχαμε βάλει μια γάτα και μία ποντικοπαίδα. Τα παιδιά της κυρίας Ελένης ενθουσιάστηκαν με τα ρομπότ μας.

Όταν τελειώσαμε, επιστρέψαμε στην τάξη μας και ξαναφτιάξαμε πίστες για τα ρομπότ μας. Μετά από λίγο ήρθαν οι ξένοι και τους δείξαμε τα ρομπότ μας. Εγώ έφτιαξα μια πολύ δύσκολη πίστα και προγραμματίσα σωστά το ρομπότ ποντικάκι. Οι ξένοι ενθουσιάστηκαν και χειροκρότησαν. Οι επιδείξεις ρομποτικής που κάναμε είχαν μεγάλη επιτυχία.

Θεοδόσης Διακολουκάς

Επίσκεψη στη Μονή της Χρυσοπηγής

Όταν ήρθε η άνοιξη πήγαμε εκδρομή στο Μοναστήρι της Χρυσοπηγής. Ήταν μια μεγάλη αυλή με πολλά λουλούδια και δέντρα. Μπήκαμε σε μια εκκλησία καθίσαμε στα καθίσματα και στα σκαλοπάτια και η αδελφή μας μίλησε για την ιστορία του μοναστηριού. Είχε πολλές εικόνες και καντήλια. Μετά πήγαμε σε μια αυλή με πολλά λουλούδια και πάτωμα με πέτρες και φάγαμε το πρωινό μας. Μας κέρασαν ζεστό ψωμί με λάδι και ρίγανη και λεμονάδα. Φάγαμε πολλές φέτες ψωμί γιατί ήταν πεντανόστιμο. Παίξαμε λίγο και μετά πήγαμε στο λαογραφικό Μουσείο της Μονής. Είδαμε πολλά παλιά πράγματα που φύλαγαν εκεί από τα παλιά χρόνια. Υστερα πήγαμε μαζί με την αδελφή στον ελαιώνα. Εκεί έφερε ξερά φύλλα και χόρτα από τις γλάστρες και τα έριξε σε ένα μεγάλο λάκκο, που είχε και άλλα ξερά και έβαλε από πάνω χώμα με ένα φτυάρι. Μας είπε ότι σε λίγους μήνες θα γίνει κόμμα που θα το βάλουν στις ελιές και στα λουλούδια του μοναστηριού.

Φιλαναγνωσία και γονείς

Σκοπός της Φιλαναγνωσίας στο νηπιαγωγείο είναι η εξοικείωση του μικρού μαθητή με το βιβλίο και την ανάγνωση και η σταδιακή εδραίωση μιας φιλικής σχέσης του με το λογοτεχνικό βιβλίο.

Το πρόγραμμα της δικής μας φιλαναγνωσίας είχε στόχους: τον σεβασμό και την αγάπη για το βιβλίο, την ενδυνάμωση της γλωσσικής έκφρασης με βιωματικό τρόπο, την καλλιέργεια της αναγνωστικής απόλαυσης, τη δραστηριοποίησης φαντασίας και εφευρετικότητας, τη διεύρυνση της κριτικής και δημιουργικής σκέψης. Περιελάμβανε μεταξύ άλλων και ημέρες με αφηγητές γονείς.

Έτσι ξεκίνησε η αφήγηση παραμυθιών από γονείς, στις 18 Ιανουαρίου 2019 και ολοκληρώθηκε με τη λήξη του διδακτικού έτους. Κάθε Παρασκευή, στο προαιρετικό τμήμα ένα νήπιο με το γονέα του επέλεγε ένα παραμύθι και οι δύο μαζί το παρουσίαζαν στην ολομέλεια. Ακολουθούσαν φιλαναγνωστικές δραστηριότητες και η εβδομάδα έκλεινε με τον καλύτερο τρόπο. Με χαμόγελα και υπέροχα συναισθήματα.

Ελπίζουμε να θέσαμε τις βάσεις για τη διαμόρφωση της μελλοντικής αναγνωστικής συμπεριφοράς και την καλλιέργεια της "Φιλαναγνωσίας".

Επιμέλεια:
ΣΑΚΗΣ ΚΟΥΒΑΤΟΣ
info@herb.gr

Βιότοπος - περιγραφή

Η λατινική ονομασία του βοτάνου είναι *ERUCA sativa* (Ερουκα η ήμερη). Ανήκει στην οικογένεια των Σταυρανθών. Το όνομα του γένους προέρχεται από το λατινικό *urere* που σημαίνει καίω και αναφέρεται στη δυνατή σαν του σιναπιού γεύση της.

Ρόκα

Την συναντούμε με τις ονομασίες ρόκα, αζούματα ή ζούματα.

Κατάγεται από την ευρύτερη περιοχή της Μεσογείου και σήμερα έχει κατακτήσει όλον τον κόσμο χάρη στην έντονη και πικάντικη γεύση της.

Είναι ετήσιο φυτό και καλλιεργείται κυρίως τον χειμώνα σε ήπια κλίματα καθώς βγάζει σπόρους και γίνεται πολύ σκληρό όταν έχει ζεστό καιρό. Οι βλαστοί της είναι σαρκώδεις, τριχωτοί, διακλαδιζόμενοι και τα φύλλα λογχοειδή, επιμήκη, με μακρύ μίσχο, με δυνατό κεντρικό νεύρο και έλασμα που χωρίζεται σε λοβούς, άμισχα στους τρυφερούς βλαστούς της κορυφής. Άνη μικρά, λευκά, σταυροειδή με φλέβες χρώματος πορφυρού. Τα άνθη είναι ερμαφρόδιτα και γονιμοποιούνται από τα έντομα. Οι μέλισσες δείχνουν εξαιρετική προτίμηση στο νέκταρ των ανθέων της ρόκας. Ο καρπός του φυτού είναι μικρός και κωνικός, ραμφοειδής και φέρει σπόρια ωοειδή κίτρινου χρώματος. Η ρίζα της είναι πασσαλώδης. Το ύψος της ρόκας φτάνει τα 70 με 80 εκατοστά.

Πρέπει να φυτεύεται νωρίς την άνοιξη όταν δεν υπάρχει φόβος παγετού. Το έδαφος πρέπει να έχει αρκετό άζωτο για να αναπτυχθούν τα φύλλα γρήγορα. Αν το φυτό αναπτυχθεί αργά θα έχει πικρή γεύση. Μπορεί επίσης να φυτευτεί το φθινόπωρο και να συλλεγεί μερικές εβδομάδες αργότερα.

Η ρόκα είναι πολύ δημοφιλής στην Ελλάδα, την Ιταλία και γενικά στις Μεσογειακές χώρες, είτε ωμή, είτε βραστή. Όταν βέβαια είναι ωμή, τότε αποκαλύπτει πλήρως την καυτερή γεύση και τη θερμαντική δράση που έχει και συνοδεύει άριστα όλες τις ωμές σαλάτες (ντομάτα, μαρούλι, λάχανο, κλπ). Από τους σπόρους βγαίνει λάδι που χρησιμοποιείται στην παραγωγή μου-

στάρδας

Ιστορικά στοιχεία

Είναι γνωστή εδώ και χιλιάδες χρόνια. Πρόκειται για το εύζωμον των αρχαίων Ελλήνων.

Οι αρχαίοι θεωρούσαν τη ρόκα χόρτο αφροδισιακό, αλλά και φάρμακο για τα μάτια. Πίστευαν επίσης ότι προστατεύει τους κήπους από τα βλαβερά ζώδια, και τους ανθρώπους από τα δαγκώματα των σκύλων. Ο Φρόντων αναφέρει ότι τα λάχανα γενικώς ωφελούνται από το ζούματον όταν σπειρείται πλησίον τους. Ο Ορειβάσιος έγραφε για το εύζωμον ότι «είναι καυστικό και για τον λόγο αυτό δύσκολα τρώγεται μόνο του. Είναι προτιμότερο να τρώγεται μαζί με θριδακίνη (μαρούλια) γιατί αν φαγηθεί μόνο του προκαλεί πονοκέφαλο. Αυξάνει το σπέρμα και τις σεξουαλικές ορμές».

Εκτός από τα φύλλα, οι αρχαίοι χρησιμοποιούσαν και τα μαύρα σποράκια της ρόκας, σαν καρύκευμα. Ο Διοσκουρίδης μας πληροφορεί ότι στην αρχαιότητα συνήθιζαν να χρησιμοποιούν ως άρτυμα τον σπόρο της ρόκας στα βρασμένα χόρτα. Ο ίδιος σημειώνει ότι τα πράσινα μέρη και ο σπόρος της ρόκας αν καταναλωθούν σε με-

γάλη ποσότητα, προκαλούν ισχυρή σεξουαλική επιθυμία. Θεωρούσαν ότι ο σπόρος ήταν σημαντικό φάρμακο. Θεωρείτο πεπτικός και διουρητικός και πίστευαν ότι διευκόλυνε τις κενώσεις του εντέρου. Τον μάλασσαν με γάλα ή ξύδι, τον έκαναν «τροχίσκους» και τον δια-

τηρούσαν για πολύ καιρό. Στα Ρωμαϊκά χρόνια χρησιμοποιούσαν τη ρόκα σαν παυσίπονο. Ο Φλωρεντίνος αναφέρει ότι ο σπόρος των ζουμάτων, όταν πίνεται με οίνο, θεραπεύει τις πληγές από τα μοσοποντικά. Ακόμα ότι είναι ανθελμινθικός (κατά των εντερικών σκωλήκων), ότι ελαττώνει τον όγκο της σπλήνας και ότι θεραπεύει τις φακίδες. Ακόμη ότι ο ζούματος ανακατεμένος με βοδινή χολή και ξύδι καθαρίζει τις μαύρες πληγές ενώ ανακατεμένος με μέλι καθαρίζει το πρόσωπο και θεραπεύει την κακοσμία των μασχαλών. Επίσης ο Φλωρεντίνος αναφέρει ότι εκείνοι που επρόκειτο να υποστούν την τιμωρία του μαστιγώματος έπιναν ένα ποτήρι κρασί μέσα στο οποίο είχαν βάλει ρόκα. Έτσι οι πόνοι ήταν πιο υποφερτοί.

Την ρόκα αναφέρει χαρακτηριστικά ο Αγάπιος Μοναχός ο Κρής τον 15ο αιώνα, ως εξής: «Η ρόκα, το κάρδαμο και το σέλινο είναι θερμά και κωνευτικά. Σκανδαλίζουν τη σάρκα, προκαλούν πονοκεφάλους και είναι καλύτερο να τα τρώει κανείς μαζί με ψυχρά χόρτα, όπως τα μαρούλια, τα αντίδια, η γλιστρίδα και τα παρόμοια».

Μερικοί συγγραφείς αναφέρουν ότι λόγω των αφροδισιακών ιδιοτήτων του βοτάνου, απαγορεύτηκε στα μοναστήρια να το καλλιεργούν. Με διάταγμα όμως του Καρλομάγνου του 802 καταγράφηκε ως ένα από τα βότανα που ήταν κατάλληλα για καλλιέργεια στους κήπους. Ο συγγραφέας Γκίλιαν Ριλέι, αναφέρει ότι λόγω της φήμης του βοτάνου ως σεξουαλικού διεγερτικού το έτρωγαν μαζί με το μαρούλι, το οποίο έχει αντίθετες ιδιότητες και εξουδετέρωνε την συγκεκριμένη δράση της ρόκας.

Στην παραδοσιακή ιατρική χρησιμοποιούσαν το έγχυμα του φυτού σε προβλήματα δέρματος και σε μίγματα για τον βήχα.

Το χυμό των φύλλων τον χρησιμοποιούσαν στη θεραπεία ελκών και αιματωμάτων καθώς και ενάντια στους πολύποδες.

Στην Κρήτη φυτρώνει άφθονη στην περιοχή του Λασιθίου. Την αποκαλούσαν ρούκα, ενώ στην Δυτική Κρήτη την αποκαλούσαν «αρώματος». Την θεωρούσαν ορεκτική για όσους βρισκόνταν στο στάδιο της ανάρρωσης, Το

αφέψημα της το χορηγούσαν εναντίον της στραγγουριάς (σοβαρός σπαστικός πόνος κατά την ούρηση), ενώ γνώριζαν ότι η ωμή είχε ελαμινθοκτόνες ιδιότητες.

Συστατικά - χαρακτήρας

Η γεύση του φυτού είναι αρωματική, πιπεράτη και ελαφρώς καυστική.

Το φυτό περιέχει βιταμίνη C, Β9, καροτίνη, γλυκοσίδες, ταννίνες, αλκαλοειδή, φλαβονοειδή, ιώδιο, κάλιο, ασβέστιο, μαγνήσιο και σίδηρο.

Οι σπόροι της ρόκας περιέχουν ένα έλαιο που περιέχει 32% λιπαρή ουσία και 27% πρωτεΐνη. Περιέχει επίσης λινόλη, στεατίνη, λινολίνη κ.α.

Ανθιση - χρησιμοποιούμενα μέρη - συλλογή

Είναι χειμωνιάτικο φυτό το οποίο ανθίζει από τον Μάρτιο μέχρι τον Ιούνιο. Οι σπόροι ωριμάζουν από τον Ιούλιο μέχρι τον Σεπτέμβριο. Χρησιμοποιούμε τα αέρια μέρη του φυτού. Τα φύλλα κόβονται συχνά παρεμποδίζοντας έτσι την ανθοφορία και το φυτό παράγει καινούρια. Αν το φυτό αφαιρεθεί να ολοκληρωθεί τον βιολογικό του κύκλο, τα φύλλα πικρίζουν, σκληραίνουν και δεν τρώγονται.

Θεραπευτικές ιδιότητες και ενδείξεις

Θεραπευτικώς δρα ως αντιβακτηριδιακό, αντι-σκορβικό, αφροδισιακό, διουρητικό και στομαχικό.

Είναι εξαιρετικά υγιεινό βότανο. Άριστο τονωτικό, καθαρίζει το αίμα και βοηθά στην πέψη. Ο σπόρος δρα ως διουρητικό και διευκολύνει τις κενώσεις του εντέρου. Θεωρείται ότι τα πράσινα μέρη του φυτού αλλά και ο σπόρος του όταν καταναλώνεται σε μεγάλη ποσότητα λειτουργεί ως αφροδισιακό.

Η ρόκα βοηθά στην αύξηση της αιμοσφαιρίνης στο αίμα, απομακρύνει τη χοληστερόλη και επιπλέον, ενισχύει τα τοιχώματα των αιμοφόρων αγγείων.

Συμβάλλει στη σταθεροποίηση του μεταβολισμού του σώματος και συνεπώς στην προσπάθεια της απώλειας του βάρους.

Δρα θετικά σε κρυσταλλώματα και σε προβλήματα του γαστρεντερικού σωλήνα. Μειώνει τα επίπεδα του σακχάρου στο αίμα.

Παρασκευή και δοσολογία

Τα φύλλα και οι τρυφερές κορυφές των βλαστών, τρώγονται ωμά ως ξυδάτη σαλάτα, μόνο τους ή μαζί με μαρούλι, λάχανο, ντοματάκια ή φρέσκα κουκιά.

Προφυλάξεις

Η υπερκατανάλωση της ρόκας προκαλεί πονοκέφαλο.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ
ΜΑΡΙΔΑΚΗΣ

Με ένα ακόμα νουάρ μυθιστόρημα με συναρπαστική πλοκή και ανατροπές, όπου παράλληλα με την αστυνομική ιστορία ο αναγνώστης παρακολουθεί την πορεία μιας δυνατής ερωτικής σχέσης, δηλώνει ξανά «παρών» στα εκδοτικά δρώμενα ο Χανιώτης συγγραφέας Πολυχρόνης Κουτσάκης.

ΠΟΛΥΧΡΟΝΗΣ ΚΟΥΤΣΑΚΗΣ:

«Οι συγγραφείς ζουν ποήληδες ζωές!»

■ Το νέο μυθιστόρημα του Χανιώτη συγγραφέα παρουσιάζεται σήμερα στον Ιστιοπλοϊκό Όμιλο Χανίων

Όπως «**Το ομορφότερο τέλος στον κόσμο**», που κυκλοφορεί από τις εκδόσεις «Πατάκη» και θα παρουσιαστεί στα Χανιά σήμερα Σάββατο, στις 8 το βράδυ στον **Ιστιοπλοϊκό Όμιλο Χανίων** (Νεώριο Μόρο), δεν είναι απλώς ένα ακόμα βιβλίο του Χανιώτη πολυγραφώτατου και αγαπημένου λογοτέχνη. Στην πραγματικότητα πρόκειται για μια ιστορία που γεννήθηκε ως ιδέα πριν από 14 χρόνια και τον ακολουθούσε δημιουργικά, μέσα από ένα ατελείωτο γράψιμο – σβήσιμο, μέχρι και πρόσφατα: «Ήταν μια ιδέα που μου άρεσε πολύ και πίστευα ότι έπρεπε να την τιμήσω όπως της άξιζε!», λέει ο Πολυχρόνης ξετυλίγοντας το νήμα της πολύχρονης συγγραφικής πορείας του νέου βιβλίου. **Πρωταγωνιστής** του σε αυτό ο Χρήστος Πάλλης, ένας δημοφιλής ιδιωτικός ντετέκτιβ που μέσα από μια υπόθεση που θα του αναθέσει ο εκπρόσωπος ενός εφοπλιστή θα κληθεί να ερευνήσει το πιο πολύτιμο κομμάτι της προσωπικής του ερωτικής ζωής.

Η **αστυνομική λογοτεχνία** αποτελεί συχνά για τον βραβευμένο συγγραφέα τον καμβά για τη λογοτεχνική του δραστηριότητα. «Νομίζω ότι τα αστυνομικά μυθιστορήματα είναι ο καλύτερος τρόπος για να μιλήσεις για την **κοινωνία**. Βέβαια προσωπικά με ενδιαφέρει το **έγκλημα** είτε ως κοινωνικό πρόβλημα είτε ως κομμάτι που προκύπτει μέσα από έντονες ανθρώπινες σχέσεις. Οι ήρωες των βιβλίων ή των σειρών που φτάνουν στο έγκλημα λόγω ψυχοπαθολογίας δεν με συγκινούν ως συγγραφέα», σημειώνει. Για τον ίδιο το αστυνομικό μυθιστόρημα έχει το πλεονέκτημα να μιλάει για την **κοινωνία** με τρόπο απλό και συναρπαστικό «αιχμαλωτίζοντας» τον αναγνώστη. «Το πρώτο πράγμα που θέλω να είμαι είναι storyteller. Με ενδιαφέρει η **πλοκή**, η οποία βεβαίως πρέπει να απορρέει μέσα από τους χαρακτήρες για να μην μοιάζει ψεύτικη», λέει ο Πολυχρόνης ανοίγοντας την πόρτα της συγγραφικής του «κουζίνας».

Άραγε όμως τι γίνεται με τους **χαρακτήρες** των βιβλίων του; Τον ακολουθούν και μετά το «τέλος»; Κι ακόμα τους δανείζει προσωπικά του «κουσούρια» ή γεννώνται μέσα από την παρατήρηση άλλων ανθρώπων; «Κάποιοι από τους χαρακτήρες των βιβλίων μου πράγματι με ακολουθούν. Για παράδειγμα ο Στρά-

τος Γαζής, όπως και οι πρωταγωνιστές της εφηβικής τριλογίας της Κρήτης. Ακόμα κι αν προσπαθούσα να ξεφύγω από αυτούς είναι πάρα πολλοί οι αναγνώστες που μου γράφουν οι οποίοι μού τούς υπενθυμίζουν και απαιτούν να υπάρξει κάποια συνέχεια! Όσο για το άλλο συμβαίνει κυρίως το δεύτερο. Δηλαδή

«**Με ενδιαφέρουν οι ήρωες που είναι έξω από εμένα και κάνουν πράγματα που εγώ δεν θα μπορούσα να κάνω είτε λόγω ικανοτήτων είτε λόγω συνθηκών ζωής**»

προκύπτουν μέσα από την **παρατήρηση**. Με ενδιαφέρουν οι ήρωες που είναι έξω από εμένα και κάνουν πράγματα που εγώ είτε δεν θα μπορούσα να κάνω είτε λόγω ικανοτήτων είτε λόγω συνθηκών ζωής. Με αυτό τον τρόπο, ως συγγραφέας, καταφέρνω να ζω πολλές διαφορετικές ζωές!»

Η βιβλιοπαρουσίαση

Το νέο αστυνομικό μυθιστόρημα του **Πολυχρόνη Κουτσάκη** «Το ομορφότερο τέλος στον κόσμο» θα παρουσιαστεί σήμερα Σάββατο στον Ιστιοπλοϊκό Όμιλο Χανίων, στις 8 μ.μ., μαζί με το νέο μυθιστόρημα του **Βασίλη Παπαθεοδώρου** «Τη νύχτα που έσβησαν τ' αστέρια», το οποίο μόλις βραβεύτηκε ως καλύτερο εφηβικό μυθιστόρημα της χρονιάς από το περιοδικό «Αναγνώστης». Την παρουσίαση διοργανώνουν ο Ιστιοπλοϊκός Όμιλος Χανίων, η Ένωση Πνευματικών Δημοουργών Χανίων και οι εκδόσεις «Πατάκη» και «Καστανιώτη». Μαζί με τους συγγραφείς στο πάνελ θα είναι ο κριτικός κινηματογράφου **Παναγιώτης Μπούγιας**.

Σταγόνες Χανιώτικης Ιστορίας

ΑΓΓΗΣΙΛΑΟΣ Κ. ΑΛΙΓΙΖΑΚΗΣ*

Σινέ Χανιά (1923-1933)

Οι κινηματογράφοι του Χαράλαμπος Σπανδάγου στον Δημοτικό Κήπο και στον «Χρυσόστομο» συνεχίζουν τις παραστάσεις, όπως φαίνεται από τις διαφημιστικές καταχωρήσεις στον τοπικό Τύπο. Το 1923, στον κινηματογράφο του Δημοτικού Κήπου, ο Σπανδάγος έχει δημιουργήσει μια μικρή μουσική ορχήστρα τόσο για τη μουσική υπόκρουση στις βουβές ταινίες όσο και για την ψυχαγωγία των θεατών. Χαρακτηριστικό παράδειγμα η όπερα της «Μπαγιαντέρας», την οποία προτιμούν οι μουσικοί της μικρής ορχήστρας που αποτελείται από βιολί και πιάνο («Νέα Έρευνα» 6/10/1923). Εκτός από την μουσική ψυχαγωγία στα διαλείμματα των κινηματογραφικών προβολών παρουσιάζονται και χορευτικά δρώμενα. Αυτό φαίνεται στα εγκαίνια της καλοκαιρινής σεζόν του 1924 στο θερινό Δημοτικό κηποθέατρο με την εμφάνιση μπαλέτου:

«[...]Είς έκαστον διάλειμμα εμφανίζετο και μια χορεύτρια του Μπαλέτου και εξετέλει χορούς με πολλήν ευλυγισίαν, ευρυθμίαν και

χάριν, μια δε μάλιστα ήτο ηλεκτροφώτιστος έσωθεν του φουσκωτού ενδύματός της με δυο ή τρία λαμπόνια. Είς ένα διάλειμμα ένα ζεύγος εκόρευσε χορόν Ρουμανικόν και εις ένα άλλο εν συμπλέγματι όλα με λαμπάδες εις τας χείρας ένα άλλον εξωτικόν με κινήσεις και στάσεις αίτινες απέσπασαν εντεταμένην την προσοχήν του κοινού, όπερ εχειροκρότει διαρκώς. Τους χορούς συνόδευσε μια ορχήστρα καλώς κατηρητισμένη από Μουσικούς της Στρατιωτικής Μπάντας[...]» («Νέα Έρευνα» 14/6/1924).

Ένας άλλος θερινός κινηματογράφος, ο οποίος λειτουργεί στην οδό Μπόλαρη (σημερινή Ηρώων Πολυτεχνείου) απέναντι από την σημερινή Διεύθυνση Υγιεινής, είναι το κινηματοθέατρο «Μπόλαρη» στο χώρο του καφέ-σαντάν «Η ΡΟΜΑΝΖΑ» (από το 1924) του Αναστάσιου Μπανάτου.

Ο Χαράλαμπος Σπανδάγος πρωτοτυπεί τον Μάρτιο του 1925, καθώς την ημέρα της 25ης Μαρτίου κινηματογραφεί τη δοξολογία από το κτήριο της Λέσχης της Πλατείας Ελευθερίου Βενιζέλου στο Συντριβάνι και την προβάλλει στον κινηματογράφο του «Χρυσόστομου» («Κήρυξ» 25/3/1925). Στις επόμενες ημέρες κινηματογραφεί και διάφορα χανιώτικα τοπία, με σκοπό να τα προ-

βάλει στον ίδιο κινηματογράφο. Το 1926 λειτουργεί και ο κινηματογράφος «Κεντρικόν» στη συνοικία Μπόλαρη, ο οποίος είναι ιδιοκτησία Πελεκανάκη. Ο Σπανδάγος τον ίδιο χρόνο μισθώνει μια νέα κινηματογραφική αίθουσα, το «Ιδαίον Άντρον» (σημερινό αρχαιολογικό μουσείο Χανίων), μέρος του οποίου λειτουργεί και ως πολυτελής χώρος διασκέδασης για ποτό και φαγητό.

Η κινηματογραφική δεκαετία του 1920 κλείνει τον Νοέμβριο του 1930 στον κινηματογράφο «Ολύμπια» ιδιοκτησίας Κοτσιφάκη, στον οποίο παρουσιάζεται η πρώτη ομιλούσα ταινία «Το παιδί του Δρόμου» (8/11/1930 «Κήρυξ»). Μερικά χρόνια αργότερα και συγκεκριμένα το 1933 στην Πλατεία Νέων Καταστημάτων αρχίζει να λειτουργεί ο κινηματογράφος «Πάνθεον».

Βιβλιογραφία

Α. Αλιγιάκης, Όπερες, Μαντολινάτες & Καντάδες, Βαλς & Συρτός στα παλιά Χανιά. Πολιτισμός και κοινωνία κατά την περίοδο 1878-1967, Ηράκλειο 2016.

* Ο Αγγελίαος Κ. Αλιγιάκης, είναι ιατρός ορθοπαιδικός, πολιτισμολόγος

ΑΘΗΝΑΙ 1 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1930

ΔΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΠΑΙΣΙΟΥ
Τοῦ τίς Ἄμμερζην ἀνεχωρήσαντος θιάσου
Μαρίκα: Κοτοπούλη—Σέλημη

ΕΛΕΝΗ
ΦΟΥΝΤΟΥΛΑΚΗ

«...Κάθε στιγμή που περνάει κάτι αποχωριζόμαστε. Ουσιαστικά από την ώρα που γεννιόμαστε έναν αποχαιρετισμό κάνουμε πηγαίνοντας προς το φινάλε της ζωής» λέει στις «διαδρομές» η καταξιωμένη ηθοποιός Σοφία Χιλλ, η οποία σήμερα και αύριο Κυριακή θα ερμηνεύσει στο Αρχαίο Θέατρο Απτέρας, σκηνές αποχωρισμού από αρχαίες τραγωδίες, παραδίδοντάς μας την πρώτη ολοκληρωμένη θεατρική πράξη στο αρχαίο θέατρο μετά την ανασκαφή και αποκατάστασή του.

ΣΟΦΙΑ ΧΙΛΛ:

Όλη μας η ζωή είναι στιγμές αποχωρισμού

Με αφορμή την παράσταση μιλήσαμε μαζί της, για τους "Αποχωρισμούς", τον αποχαιρετισμό του Νείκωνα στην αγαπημένη του σύζυγο «ὡς ἄνεμος γὰρ ἀπλῶς ἐπετάσθη ἰγιατί ἀπλά σαν ἄνεμος πέταξε», που βρέθηκε σε επιγραφή επιτύμβιας στήλης του 3ου αι. μ.Χ. από νεκροταφείο της Απτέρας και αποτέλεσε έμπνευση για την παράσταση, για το συναίσθημα της απώλειας, αλλά και για την σχέση της με τα Χανιά, το θέατρο και το αρχαίο δράμα...

Διάβασα σε μια συνέντευξή σας ότι γεννηθήκατε στην Αθήνα αλλά στη συνέχεια ως παιδί ζήσατε στη Κρήτη και στα Χανιά. Έχετε αναμνήσεις, εμπειρίες από τον τόπο και τους ανθρώπους του; Τι ξεχωρίζετε;

Η σχέση μου με τα Χανιά είναι πολύ ιδιαίτερη γιατί έχω ζήσει πολλά χρόνια ως μαθήτρια στο Δημοτικό, Γυμνάσιο προς Λύκειο αλλά και στα φοιτητικά χρόνια. Οπότε τα αισθάνομαι σαν να είναι τόπος μου. Έχω πάντα μια αναφορά εδώ στην Κρήτη και ειδικά στην περιοχή των Χανίων. Είναι η φιλοξενία των ανθρώπων που τους ξεχωρίζει, που θεωρείται χαρακτηριστικό γνώρισμα των Κρητικών. Έχω ταξιδέψει σχεδόν σε όλο τον πλανήτη όμως αυτή η φιλοξενία της Κρήτης δεν υπάρχει πουθενά αλλού. Η φιλοξενία είναι κάτι που κρατάει από την αρχαία Ελλάδα. Για τους αρχαίους ήταν κάτι πολύ σπουδαίο και έχει διατυπωθεί σε πολλά αρχαία κείμενα, μεταξύ αυτών του Ομήρου. Και το ότι διασώζεται σε τέτοιο βαθμό εδώ στην Κρήτη, είναι κάτι πολύ ελπιδοφόρο και αισιόδοξο. Επίσης είναι η σύνδεση με την παράδοση που δεν έχει χαθεί όπως τα γλέντια στους γάμους, τους χορούς που οι νέοι χαίρονται να συμμετέχουν και το θεωρούν τιμή τους και καμαρώνουν που ξέρουν να χορεύουν τα Κρητικά, να παίζουν την μουσική τους ή να μιλούν με αυτή την ιδιαίτερη ντοπιολαλιά που μιλάνε σε διάφορα μέρη της Κρήτης. Αυτό είναι κάτι που δεν το βρίσκεις αλλού.

Στα Χανιά συμμετείχατε για πρώτη φορά σε θεατρική παράσταση της Ελ. Μπραουδάκη. Τι θυμάστε από αυτό;

Σαφώς, ήταν η πρώτη μου επαφή με το θέατρο ως ηθοποιός. Τότε ήμουν μαθήτρια Γυμνασίου και μέχρι τότε δεν είχα σκεφτεί καθόλου ότι εγώ θα μπορούσα να κάνω θέατρο. Δεν μου άρεσε η ιδέα, δεν μου φαινόταν δεαλαστικό. Μάλιστα τότε έκανε κάποια μαθήματα η Ελπίδα η Μπραουδάκη και επειδή μέναμε στο Κουμ Καπί και ήταν δίπλα, είχε πάει η αδερφή μου και έκανε μαθήματα θεάτρου. Και είπα ας πάω για να μάθω θεατρικό μακιγιάζ ή κάτι άλλο...

Όμως μια μέρα η Ελπίδα με ρώτησε εάν θέλω να παίξω σε ένα καινούργιο θεατρικό που ανέβαζε και όταν μου έδωσε τα κείμενα και τα διάβασα ήταν η όπερα του Πουτσίνι "Τουραντό". Μόλις το διάβασα είπα, «εντάξει θα το κάνω». Δηλαδή ήταν απόφαση ακαριαία. Και έτσι μπήκα σε όλη αυτή την διαδικασία με το θέατρο. Αργότερα κάναμε και παραστάσεις με την Μπραουδάκη και συνέχισα για κάποια χρόνια. Το έβλεπα και σαν δουλειά από εκείνη την ηλικία...

Ο αποχαιρετισμός του Νείκωνα στην 30χρονη Συμφέρουσα, από επιτύμβια στήλη του αρχαιολογικού χώρου Απτέρας, αποτέλεσε έμπνευση και σημείο εκ-

«Δεν είναι τυχαίο που σε εποχές δύσκολες, τα θέατρα γεμίζουν, ίσως επειδή λείπουν πολύ από τις κοινωνίες, οι μαζώξεις όπου όλοι γινόταν κοινωνοί μιας κατάστασης»

κίνησης για την παράσταση. Πώς το διαχειριστήκατε στην σκηνοθεσία;

Ο αποχωρισμός είναι ένα κεντρικό θέμα στις τραγωδίες, γενικότερα στο θέατρο αλλά και στην ζωή. Όλη μας η ζωή είναι στιγμές αποχωρισμού από κάτι, κάθε στιγμή που περνάει κάτι αποχωριζόμαστε. Ουσιαστικά από την ώρα που γεννιόμαστε έναν αποχαιρετισμό κάνουμε πηγαίνοντας προς το φινάλε της ζωής. Οι τραγωδοί το ήξεραν πολύ καλά αυτό και επειδή ζούσαν σε ένα περιβάλλον πιο "ανοικτό" σε σχέση με τα φυσικά στοιχεία, αυτό ήταν κάτι πολύ μέσα στην Τέχνη τους, στην Ποίηση τους, στην ζωή τους.

Στην Αρχαία Απτέρα, θα αποδώσω μέσα από αρχαίες τραγωδίες σκηνές αποχωρισμού. Αρκεί να σκεφτεί κανείς, ότι σε κάθε αρχαία τραγωδία το κεντρικό θέμα είναι αυτό: όλοι οι ήρωες κάποιον αποχαιρετούν, επίσης όλες οι στιγμές αποχωρισμού αποτελούν την κορύφωση της τραγωδίας. Το εντυπωσιακό είναι ότι σε όλες τις τραγωδίες που μελέτησα οι ήρωες αποχαιρετούν πρώτα από όλα το φως, τον ήλιο, την μέρα.

Χρειάστηκε να μελετήσω πάρα πολλές τραγωδίες για να καταλήξω σε αυτές τις πέντε που θα παρουσιαστούν στην αρχαία

Απτέρα. Και αποφάσισα εδώ το ποιες θα είναι, λόγω του αρχαίου χώρου και του πως είναι διαμορφωμένος.

Έχετε πει πως σας ενδιαφέρει περισσότερο η ενέργεια που δημιουργείται και ανταλλάσσεται πάνω στη σκηνή και προς τους θεατές. Πώς νοιώθετε που θα παρουσιάσετε μια παράσταση - για δεύτερη φορά μετά τη ραψωδία μ από την Ομήρου Οδύσεια- στο αρχαίο θέατρο της Απτέρας, ένα θέατρο που ξανά ζωντανεύει μετά από 17 αιώνες θεατρικής σιωπής ;

Ναι, έχει τρομερή συγκίνηση όλο αυτό και δέος. Σκέψου ότι εμείς οι ηθοποιοί επειδή πρέπει να λειτουργούμε με "κεραίες" ανοικτές και με τις αισθήσεις - είναι η φύση της δουλειάς μας αυτή-όταν βρισκόμαστε σε έναν τέτοιο χώρο, αμέσως καταλαβαίνουμε ότι η ενέργεια είναι διαφορετική. Επειδή οι συγκεκριμένοι χώροι είναι φτιαγμένοι ακριβώς για αυτή τη χρήση, να τελείται δηλαδή ένα θεατρικό γεγονός. Είναι πολύ διαφορετικό να πατήσεις στο χώρο ως ερμηνευτής από το να είσαι ένας επισκέπτης, ένας τουρίστας... Έχει άλλη φόρτιση. Και πέρυσι το αισθανθήκαμε πολύ πιο έντονα με την ραψωδία μ, γιατί ειδικά η συγκεκριμένη ραψωδία είναι με τέτοια τε-

χνική γραμμένη από τον Όμηρο που τη διαβάξεις και αμέσως... ζαλίζεσαι. Αισθάνεσαι ότι είσαι πάνω σε ένα καράβι, ανάμεσα στην Σκύλλα και στην Χάρυβδη. Πέρυσι την ώρα που γινόταν η παράσταση, σπκώθηκαν αέρηδες και ήταν πραγματικά σαν να είμαστε σε ένα καράβι, ηθοποιοί και θεατές, όλοι μαζί. Νοιώθαμε σαν να παλεύαμε με τα κύματα, πραγματικά. Έτσι μπορεί να το αισθάνθηκαν και οι θεατές. Ήταν μια δυνατή εμπειρία.

Τι αξία έχει για σας ο χώρος του αρχαίου δράματος; Διάβασα ότι αρχικά επιθυμία σας ήταν να γίνετε αρχαιολόγος...

Ο λόγος που τελικά συνέχισα τις θεατρικές μου σπουδές και έγινα ηθοποιός ήταν η αρχαία τραγωδία. Γιατί από μικρή, η μεγάλη μου αγάπη μου ήταν η αρχαιολογία. Αρχαιολόγος ήθελα να γίνω. Δηλαδή ήθελα να έχω επαφή με την ανασκαφή, το χώμα, είχα τρέλα από μικρή... Και τελικά, φαίνεται πως η αγάπη για τις αρχαίες τραγωδίες κάπως συνδέθηκε με το θέατρο. Η αφετηρία μου ήταν αυτή και πάντα επιστρέφω. Δεν είναι τυχαίο ότι μεγάλοι συγγραφείς, σκηνοθέτες κ.α όλοι έχουν αναφορά στην αρχαία ελληνική μυθολογία, στους αρχαίους μύθους. Μέχρι και το Χόλιγουντ στον Όμηρο έχει βασιστεί... Και αυτό το ξέρουν καλά όλοι όσοι έχουν σχέση με το θέατρο, παγκοσμίως.

Μπορεί η Τέχνη να βελτιώσει την ζωή μας;

Ναι, μπορεί. Και θα μιλήσω για το θέατρο. Δεν είναι τυχαίο που σε εποχές δύσκολες, τα θέατρα γεμίζουν σε σχέση με περασμένες δεκαετίες που η προσέλευση το κοινού δεν ήταν μεγάλη. Ίσως επειδή λείπουν πάρα πολύ από τις κοινωνίες, οι μαζώξεις που κάποτε γίνονταν από τους ανθρώπους π.χ στα χωριά όπου όλοι γινόταν κοινωνοί μιας κατάστασης, όταν συμμετείχαν μαζί σε κάτι, είτε επρόκειτο για μια τελετουργία είτε για ένα πανηγύρι, έναν χορό. Αυτό το όλοι μαζί είναι πολύ σημαντικό. Γιατί ζούμε σε μια εποχή που ενσχύει την απομόνωση των ανθρώπων. Και το θέατρο μπορεί να παίξει έναν ρόλο στην εποχή μας, στο να φέρει πιο κοντά τους ανθρώπους.

Ζούμε μια εποχή δύσκολη. Εσείς μεγαλώνατε ένα παιδί 15 ετών. Πώς βλέπετε τον αγώνα της νέας γενιάς που προσπαθεί να βγει στο φως; Είστε αισιόδοξη για την επόμενη μέρα ;

Είμαι αισιόδοξη πάντα, παρ' όλες τις δυσκολίες, γιατί πιστεύω βαθιά στον άνθρωπο. Ίσως μέσα από τις δυσκολίες θα πάμε προς κάτι καλύτερο. Βλέπω και τις νέες γενιές- έχω έναν γιο έφηβο- και έχουν μέσα τους πολύ ομορφιά, είναι παιδιά που προβληματίζονται αρκετά, έχουν μια αντίληψη πολύ μεγαλύτερη από την δική μας γενιά. Και όλο αυτό μάλλον ελπιδοφόρο το βλέπω. Διανύουμε πράγματι, μια εποχή μεγάλων αλλαγών αλλά ίσως μέσα από όλο αυτό να δημιουργηθεί κάτι καλύτερο, μια νέα συνείδηση.

i

Η παράσταση είναι συνδιοργάνωση του Υπουργείου Πολιτισμού/Εφορεία Αρχαιοτήτων Χανίων με την Περιφέρεια Κρήτης και το Κέντρο Αρχιτεκτονικής της Μεσογείου.

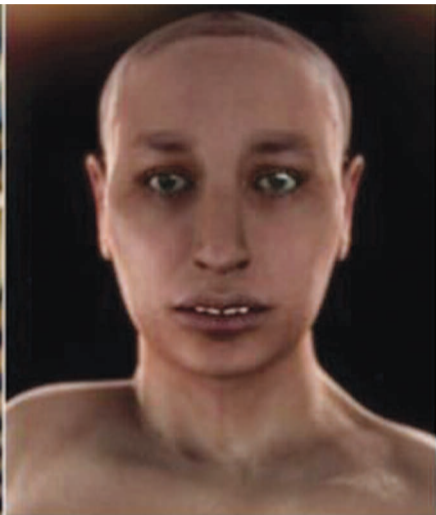
Οι ιατρικές πρακτικές συνοδεύουν τον άνθρωπο από τη στιγμή που έκανε τα πρώτα του βήματα στη γη. Ο δρόμος που ακολούθησε η ιατρική στο πέρασμα του χρόνου, είναι γεμάτος από εκπληκτικές ιστορίες αυτοσχεδιασμού, άγνοιας, απάτης, πάθους ή και λάθους.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΣΤΕΦΑΝΟΓΙΑΝΝΗΣ
M.Sc.

Ιστορία της Ιατρικής: Ένα απίθανο ταξίδι στον χρόνο

μέρος 1360

Ο Αιγύπτιος φαραώ Τουταγχαμών (14ος αιώνας π.Χ.), του οποίου ο τάφος βρέθηκε ανέπαφος, ήταν αποτέλεσμα αιμομιξίας, αφού οι γονείς του ήταν αδελφός και αδελφή. Είχε παραμορφωμένα πόδια, αφύσικη παχυσαρκία, καθώς και γυναικόμορφους γοφούς και στήθος.

Viceroy FILTER the Smoke!

“Τσιγάρα Viceroy με φίλτρο: ως οδοντίατρός σας, τα προτείνω” (ΗΠΑ, 1946).

As your Dentist, I would recommend VICEROYS

Αναπηρικό καρτσάκι που μπορεί να κατεβαίνει σκάλες (Ιαπωνία, 2015).

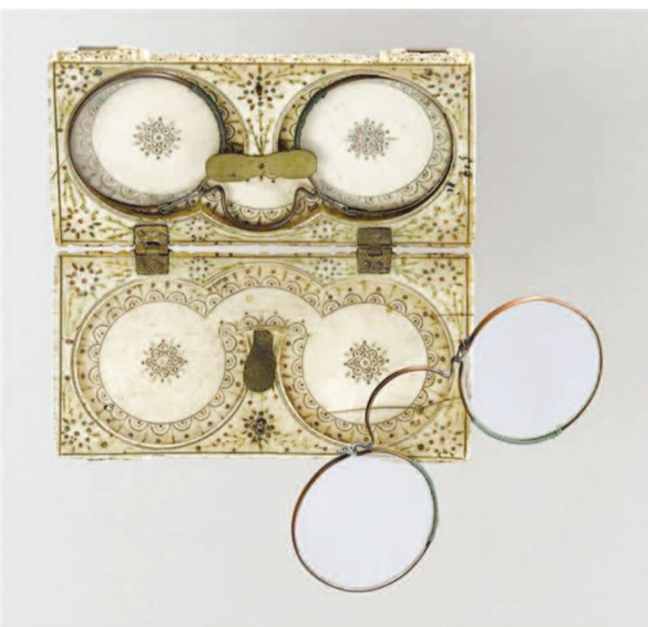

Το τελευταίο σχέδιο άγνωστου σχιζοφρενούς ασθενούς, λίγο πριν αυτοκτονήσει, ένα ορόσημο στη ιστορία της Ψυχιατρικής.

You Can IMPROVE YOUR FACE FOR 25 CENTS

This book contains a complete course of instructions in Physical Culture for the Face. MORE than 300,000 persons are following these instructions to-day. They will do more to build beauty than all the paint and powder in the world, for they get right at the root of your facial defects and overcome them. Not simple or silly. Just physical culture applied to the facial muscles; common sense—that's all. If you want to improve your looks, send 25 cents in coin for this book to-day, at once, while it's on your mind. This book is equal to a \$25.00 Beauty Course. PROF. A. BARKER, D. C., Studio 5030, 127 W. 42d St., N.Y.C.

“Μπορείτε να αλλάξετε το πρόσωπό σας, μόνο με 25 σεντς. Το βιβλίο περιέχει ειδικές ασκήσεις φυσικής βελτίωσης των ατελειών του προσώπου σας”. Βιβλία με γκριμάτσες για αφελείς, στη Νέα Υόρκη του 1903...

Γυαλιά οράσεως με την περίτεχνη θήκη τους, 15ος αιώνας.

Richmond's King OF THE Nerves

FOR All Diseases OF THE NERVOUS SYSTEM

PRICE \$1.00 PER BOTTLE

DR. S. S. Richmond, Tuscola, Illinois

Peter Van Schaack & Sons, Chicago Agents

FRACTURES.

Κατάγματα και τρόποι ακινητοποίησής τους (Αγγλία, δεκαετία του 1950).

FRACURE OF THE ARM.
FRACURE ON THE LOWER END OF THE RADIUS.
FRACURE OF THE HUMERUS.
POTT'S FRACURE.
FRACURE OF THE HUMERUS.
FORM OF SPLINT USED IN THE TREATMENT OF FRACURE OF BONES IN THE LEG.

“Ο Βασιλιάς των Νεύρων του Δρ Ρίτσημοντ: σκεύασμα κατάλληλο για όλες τις ασθένειες του νευρικού συστήματος, μόνο ένα δολάριο το μπουκάλι” (Σικάγο ΗΠΑ, 1897).

Αφορμή

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΣ

yannis.kalo@gmail.com · no14me.blogspot.gr/

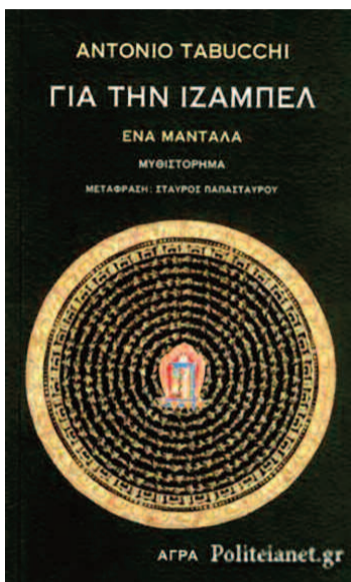
Για την Ιζαμπέλ

» Antonio Tabucchi (μτφρ. Σταύρος Παπασταύρου, εκδόσεις Αγρα)

Ένας συγγραφέας, σκεφτόμουν, ένας συγγραφέας σύγχρονος του αναγνώστη δεν πεθαίνει οριστικά παρά όταν κυκλοφορήσει με το όνομά του στο εξώφυλλο το πρώτο βιβλίο το οποίο όμως δεν υπογράφει ο ίδιος, καθότι νεκρός πια, αλλά κάποιος επιμελητής και ίσως οι ορισμένοι από τη διαθήκη κληρονόμοι του· ένας συγγραφέας, σκεφτόμουν, πεθαίνει όταν το κλειδωμένο συρτάρι ανοίξει. Και εδώ, σκεφτόμουν πριν αρχίσω να διαβάζω το Για την Ιζαμπέλ, έχουμε έναν διπλό θάνατο να θρηνήσουμε. Τον οριστικό θάνατο του Αντόνιο Ταμπούκι, διατηρώντας την ελπίδα, πιθανά κρυφή και ανομολόγητη, πως τα συρτάρια θα κρύβουν και άλλα ακατέργαστα στολίδια, όμως ταυτόχρονα θρηνούμε και τον θάνατο του μεταφραστή του στα ελληνικά, τον θάνατο του Ανταίου Χρυσοστομίδη. Αυτά σκεφτόμουν πριν αρχίσω να διαβάζω το μυθιστόρημα αυτό, όταν ακόμα ξεφύλλιζα τις σελίδες, παρατηρούσα τις λεπτομέρειες στο εξώφυλλο, τις αφιερώσεις, την περιλήψη στο οπισθόφυλλο, το όνομα του μεταφραστή. Υστερα η φωνή του Ταμπούκι κάλυψε τα πάντα.

Θα μπορούσε να φανεί παράξενο ότι ένας συγγραφέας που έχει περάσει τα πενήντα και έχει εκδώσει τόσα βιβλία νιώθει ακόμα την ανάγκη να δικαιολογήσει τις περιπέτειες της γραφής του. Και σ' εμένα φαίνεται παράξενο. Προφανώς δεν έχω λύσει ακόμα το δίλημμα αν πρόκειται για ένα αίσθημα ενοχής απέναντι στον κόσμο ή για μια απλούστερη επεξεργασία του πένθους, που μου διέφυγε.

Αυτά, μεταξύ άλλων, αναφέρει ο Ταμπούκι στο εισαγωγικό ση-

μείωμα, στην αιτιολόγηση με μορφή σημειώματος όπως ο ίδιος την χαρακτηρίζει. Νιώθει ακόμα την ανάγκη να δικαιολογήσει τις περιπέτειες της γραφής του, κάτι το οποίο σε συνδυασμό με το γεγονός πως μέχρι το τέλος δεν αποφάσισε να εκδώσει αυτό το βιβλίο, ιντριγκάρει τον αναγνώστη, τον ωθεί να αναρωτηθεί τι το ιδιαίτερο είχε για τον Ταμπούκι αυτό το συγκεκριμένο μυθιστόρημα.

Ο Σλοβάκι αναζητά την Ιζαμπέλ. Ο Σλοβάκι είναι συγγραφέας. «Έκανα κι εγώ τις παλίρροιας να φουσκώνουν, αυτό είναι το αμάρτημά μου. Μου φαίνεσαι κάπως ασαφής, τέκνον μου, αποκρίθηκε ο παπάς, πρέπει να μου εξηγήσεις καλύτερα. Έγραψα βιβλία, ψιθύρισα, αυτό είναι το αμάρτημά μου. Ήταν βιβλία πρόστυχα; ρώτησε ο παπάς. Μα τι πρόστυχα, απάντησα, δεν είχαν τίποτε το πρόστυχο, μόνο ένα είδος αυθάδειας προς την πραγματικότητα». Αυθάδεια προς την πραγματικότητα, τι εύστοχη περιγραφή για το έργο του Ταμπούκι,

εύστοχη και διττή, διπλή αυθάδεια προς την πραγματικότητα, από τη μια ο ποιητικός λόγος, η αποτύπωση της ονειρικής υφής της πραγματικότητας, από την άλλη ταυτόχρονα ο αγώνας ενάντια στη λήθη και την επικράτηση μιας πραγματικότητας που δεν αποτυπώνει την πραγματικότητα. Ο Σλοβάκι θα βρεθεί στη Λισαβόνα. Από εκεί θα αρχίσει η αναζήτηση της Ιζαμπέλ, σε ένα πολυτελές εστιατόριο θα αρχίσει να ξετυλίγεται το νήμα.

Ο Ταμπούκι με τον υπότιτλο «ένα μάνταλο» δίνει ένα στοιχείο στον αναγνώστη, να κοιτάξει ανατολικά, να γυρέψει εκεί τα χαρακτηριστικά αυτής της αναζήτησης, να αφηγήσει τις χρονικές ανακολουθίες, να ακολουθήσει την πορεία του Σλοβάκι από κύκλο σε κύκλο, να αντικρίσει το παρελθόν να αποκαλύπτει με δυσκολία τα μυστικά του υπό το βάρος της επιμονής του Σλοβάκι που αναζητά την Ιζαμπέλ, και δεν σκοπεύει να τα παρατήσει εύκολα, την Ιζαμπέλ που αν ήταν πρωταγωνίστρια του Μπολάνιο θα ήταν η Αουξίλιο, κλειδωμένη σε μια τουαλέτα του πανεπιστημίου στο Φυλαχτό. Βεβαίως και θα μπορούσε να διαβαστεί ως μυθιστόρημα νουάρ, ίσως θα επιβαλλόταν κιάλας να αντιμετωπίσει κανείς τον Σλοβάκι ως έναν μεταφυσικό ντετέκτιβ, όμως πέρα και πάνω απ' όλα και αυτό το βιβλίο του Ταμπούκι είναι στον πυρήνα του πολιτικό, η δικτατορία του Σαλαζάρ, οι μελανές σελίδες της πορτογαλικής ιστορίας.

Κριτήριο άλλο για να μιλήσω για τη μετάφραση του Παπασταύρου δεν έχω παρά την οικεία και γνώριμη αίσθηση της φωνής του Ταμπούκι όπως την γνώρισα μέσα από τις μεταφράσεις του Χρυσοστομίδη, και αυτό νομίζω αρκεί.

ράκη-Καστρινάκη (Ψυχολόγος, Ψυχοθεραπεύτρια, Εκπαιδύτρια Προσωποκεντρικής και Παρεμβαίνουσας μη Κατευθυντικής Ψυχοθεραπείας). Ποιήματα διαβάζουν: Κατερίνα Παπαδάκη, Ευμορφία Καλύβα, Νίκος Τουλιάτος. Πλαισιώνουν μουσικά: Νίκος Τουλιάτος (συνθέτης κρουστών, σκηνοθέτης): κρουστά Γιώργος Λουτσέτης (συνθέτης): πιάνο – τραγούδι.

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΠΟΙΗΤΙΚΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ

“Εκμαγείων” μου σπαράγματα”

Παρουσίαση της πρώτης ποιητικής έκδοσης της Ευμορφίας Καλύβα, με τίτλο “Εκμαγείων” μου σπαράγματα”, θα γίνει την Τετάρτη 3 Ιουλίου, στις 21:00 στον Ιστοριοπλοϊκό Όμιλο Χανίων – Νεώριο Μόρο. Για το βιβλίο θα μιλήσουν: Ντένια Καραβασιλειάδη (Φιλολόγος). Αισθητικά παρεμβαίνει με τον κριτικό λόγο του ο Νίκος Σταθόπουλος (Φιλολόγος). Νεκταρία Πατε-

ΣΤΑ ΜΕΣΚΛΑ

Εκδήλωση μνήμης

Εκδήλωση τιμής και μνήμης για τους εκτελεσθέντες της περιοχής, διοργανώνουν στο Μνημείο Περόντων Μεσκλών την Κυριακή 30 Ιουνίου και ώρα 11:00π.μ ο Δήμος Πλατανιά σε συνεργασία με την Τοπική Κοινότητα, τον Μορφωτικό και Εκπολιτιστικό Σύλλογο και τους τοπικούς φορείς των Μεσκλών – Ζούρβας. Το πρόγραμμα περιλαμβάνει επιμνημόσυνη δέηση, χαιρετισμού, ομιλία για τα γεγονότα της εποχής, στην περιοχή, από τους μαθητές Λυκείου Μαρία Βουράκη και Εμμανουήλ Στυλιανουδάκη και κατάθεση στεφάνων.

Βιβλία

Σάρλιτσα Πάλλας

Γιάννης Γιαννέλλης - Θεοδοσιάδης

Εκδόσεις: Πατάκι

Ερωτας, πάθος, δολοπλοκίες και κατασκοπεία στο εκρηκτικό κλίμα του ελληνικού μεσοπολέμου. Μια πραγματική ιστορία κατατρεγμένων προσφύγων της Μ. Ασίας, που αγωνίζονται να επιβιώσουν από την κόλαση του διωγμού στη Σμύρνη. Με βάσανα και κόπους καταφτάνουν στη Λέσβο και καταλύουν σ' επιταγμένους χώρους, παραπλεύρως του περιφημου ξενοδοχείου της εποχής "Σάρλιτσα Πάλλας", όπου πλέκονται συγκλονιστικές ερωτικές ιστορίες. Η μοίρα και ο έρωτας τους ενώνουν, αλλά και τους χωρίζουν, μέσα από την οδύνη που προξενούν τα πολιτικά πάθη και τα παιχνίδια των Μεγάλων Δυνάμεων, που έθρεψαν τον Εθνικό Δικασμό και ώθησαν στην εθνική καταστροφή. Οι ήρωες κινούνται ανάμεσα στη Δραπετσώνα -με τους τεκέδες, τα χασισοπέταλα και τα περίφημα δημοτικά μπροντάνια των "Βούρλων"- και στην Κηφισιά, σε μια περίοδο που κορυφώνεται με τη "Δίκη των Εξ" και σημάδεύεται από αλληπάλληλες δικτατορίες. Υστερα από μια διαδρομή με μεγάλες ανατροπές, αναζητούν την ευτυχία και τη χαμένη τους αθωότητα πίσω στη Λέσβο, στο "Σάρλιτσα Πάλλας"...

Παραπλάνηση

Kate Atkinson

Μετάφραση: Ιωάννα Ηλιάδη

Εκδόσεις: Παπαδόπουλος

Μια 60χρονη γυναίκα βρίσκεται χτυπημένη από αυτοκίνητο σε έναν δρόμο του Λονδίνου. Ποια είναι σ' αλήθεια; Πόσες διαφορετικές ταυτότητες και ρόλους έχει αναλάβει στη ζωή της; Και τι ή ποιος την καταδιώκει; Στις αρχές του Β' Π.Π., η Τζούλιετ, ορφανή, ευφυής, προσαρμοστική, με σαρκώδη χιούμορ αλλά και κοριτσιίστικη αφέλεια, έχει ενταχθεί, χωρίς καλά καλά να καταλάβει πώς, σε μια ομάδα κατασκοπών της ΜΙ5 που στοχεύει στην εξάρθρωση του δικτύου των Βρετανών φιλοναζιστών. Αργότερα, στις αρχές της δεκαετίας του '50, τη συναντάμε ως παραγωγό εκπαιδευτικών προγραμμάτων στο BBC, να ζει μια φαινομενικά κανονική, σχεδόν βαρετή ζωή. Τότε όμως το παρελθόν της επιστρέφει για να κλείσει ορισμένους σκοτεινούς λογαριασμούς που έχουν παραμείνει ανοικτοί. Η πολυβραβευμένη Κέιτ Ατκινσον δημιουργεί, με ανελέητο χιούμορ, έναν εκπληκτικό γυναικείο χαρακτήρα που μας εισάγει σε ένα νέο, εκ πρώτης μόνο όψεως ανάλαφρο, είδος κατασκοπικού θρίλερ. Ταυτόχρονα, όμως, διερευνά με ακρίβεια την ευελιξία της θηλυκής ταυτότητας, τη ρευστότητα του Εαυτού, σε έναν κόσμο όπου, η πραγματικότητα είναι εξίσου ρευστή και αβέβαιη.

Ριφιφι στο μουσείο

Γεράσιμος Μπόγρης

Εκδόσεις: Κέδρος

Μια περιπέτεια που, μέσα από τη μυθοπλασία και με σατιρικό τρόπο, παρουσιάζει την κενότητα της νεοελληνικής νοστορπίας καθώς και πολλές από τις "παρεξηγήσεις" της κοινωνικής μας ιστορίας όπως αυτές διατηρήθηκαν μέσα από τα μετεμφυλιακά και μεταπολιτευτικά συμπλέγματα του μικροαστισμού μας. Η ιστορία τριών νέων μπλέκει με εκείνη μιας ομάδας αρχαιολόγων. Μια αρχαιολογική ανακάλυψη-ορόσημο που ήρθε στο φως από την ομάδα ενός εφόρου αρχαιοτήτων είναι το σημείο συνάντησης των δύο ιστοριών. Οι τρεις νεαροί θα προσπαθήσουν να εκμεταλλευτούν το γεγονός ότι από σύμπτωση έμαθαν για την ανακάλυψη, πριν από την ανακοίνωσή της, και θα απειλήσουν να καταστρέψουν τα σχέδια των αρχαιολόγων. Απρόσμενες εξελίξεις θα ανακινήσουν σενάρια συνωμοσιολογίας και θα προκαλέσουν τους πρωταγωνιστές σε μια αναμέτρηση με τη ματαιοδοξία τους κλονίζοντας το προσωπικό τους αφήγημα...

Ο αέρας που αναπνέεις

Frances De Pontes Peebles

Μετάφραση: Ιωάννα Ηλιάδη

Εκδόσεις: Κλειδάριθμος

Η Ντόρις, ένα ορφανό κορίτσι που δουλεύει στην κουζίνα του Μεγάλου Σπιτιού μιας φυτείας ζαχαροκάλαμων στη Βραζιλία του '30, γνωρίζει ένα κορίτσι που θα αλλάξει τη ζωή της για πάντα: την Γκράσα -την έξυπνη, όμορφη και κακότροπη κόρη του πλούσιου "βαρόνου της Ζάχαρης". Η Ντόρις και η Γκράσα ανήκουν σε διαφορετικούς κόσμους, αλλά θα δεθούν χάρη στη μουσική. Η μία τραγουδάει σαν αποδόνι, η άλλη νιώθει τις μελωδίες στην ψυχή της και γράφει στίχους γι' αυτές. Η μουσική θα γίνει το κοινό τους πάθος, η πηγή της συντροφικότητας και του ανταγωνισμού τους, η μόνη οδός διαφυγής από τη ζωή για την οποία γεννήθηκαν. Όμως μόνο μία από τις δύο προορίζεται να ζήσει τη δόξα... Ταξιδεύοντας τον αναγνώστη από τις φυτείες της ενδοχώρας της Βραζιλίας στους θουρβώδεις δρόμους της περίφημης Λάπα του Ρίο ντε Τζανέιρο, και από το Λος Άντζελες της χρυσής εποχής του Χόλιγουντ πίσω στον ακαταμάχητο παλμό της σάμπας, Ο αέρας που αναπνέεις ξετυλίγει το κινηματογραφικό πορτρέτο μιας μοιραίας φίλιας.